

На здымку — падчас заняткаў у Мінскім дзяржаўным каледжы мастацтваў. Выкладчык Вольга Сямашка, вучаніца Анастасія Цяленчанка. Фота Уладзіміра ШЛАПАКА

Мінскі дзяржаўны каледж мастацтваў, які сёлета святкуе 50-годдзе, удастоены спецыяльнай прэміі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь за плённую працу ў галіне навучання і выхавання творчай моладзі, актыўную грамадска-патрыятычную дзейнасць.

Працяг тэмы на стар. 5

Мы гэта зробім

Усебеларускі народны сход адбудзецца ў красавіку. Аб гэтым ішла гаворка на пасяджэнні Прэзідыума УНС.

Прэзідэнт Беларусі, Старшыня УНС Аляксандр Лукашэнка правёў пасяджэнне Прэзідыума Усебеларускага народнага сходу 11 лютага.

Кіраўнік дзяржавы перадумі адзначыць, што пачатак гэтага года ў нашай краіне выдася вельмі актыўным у грамадска-палітычным плане.

— Услед за электаральнай кампаніяй на красавік запланавана правядзенне чар-

говага пасяджэння Усебеларускага народнага сходу. І сённяшні Прэзідыум дае старт падрыхтоўцы да гэтага важнейшага дзяржаўнага мерапрыемства, — аанансаваў Прэзідэнт.

У красавіку УНС будзе праводзіцца другі раз у яго новым канстытуцыйным статусе, а ўвогуле прайшоў сем сходаў. Паводле Канстытуцыі, Усебеларускі народны сход адводзіць стратэгічную ролю па ўсеаб'ёмнай абароне суверенітэту краіны.

Паводле слоў Аляксандра Лукашэнкі, па будучае

пасяджэнне УНС вынесуць шэраг пытанняў. Адно з галоўных — выступленне Прэзідэнта са штогадовым Пасланнем да беларускага народа і парламента.

— Пасланне — гэта і справаздача перад людзьмі, і вызначэнне задач на перспектыву, і адказы на самыя жыццёвыя, актуальныя пытанні. Краіна ўступіла ў пяцігодку якасці. Даздены старт Году добраўпарадкавання. Завяршаецца апошні год пяцігодкі (2021—2025 гадоў, — заўв. рэд.). Гэта абумоўлівае складанасць і комплекснасць задач, што

стаяць перад намі, — патлумачыў кіраўнік дзяржавы.

Наступнае пытанне звязана з новымі канстытуцыйнымі кантрольнымі паўнамоцтвамі УНС. Упершыню дэлегаты заслушаюць доклад прэм'ер-міністра аб выкананні праграм сацыяльна-эканамічнага развіцця краіны і прымуць шэраг калдравых рашэнняў.

Яшчэ адна тэма — арганізацыйная структура і камісіі УНС. Беларускі лідар заўважыў, што калі мы хочам мець эфектыўную дзяржаву, то пачынаць трэба з аптымізацыі кіраўніч-

кіх працэсаў, татальнай дэбюракратызацыі і жалезнай дысцыпліны.

— У канчатковым выніку ад гэтага залежыць давер народа. Усё, што мы абяцалі людзям разам з вамі ў пералыббарную кампанію, мы абавязкова павінны рэалізаваць. І мы гэта зробім, — рэзюмаваў Аляксандр Лукашэнка.

Падробіла асабіста — на сайце president.gov.by

Для беларусаў Карэліі

Рэспубліканскі цэнтр нацыянальных культур з 9 па 14 лютага правёў стажыроўку для беларусаў Карэліі.

Мерапрыемства прайшло ў рамках рэалізацыі падпраграмы “Беларусы ў свеце” дзяржаўнай праграмы “Культура Беларусі” на 2021—2025 гады. У Мінск прыехала дэлегацыя актыву рэгіянальнай грамадскай арганізацыі “Нацыянальна-культурная аўтаномія беларусаў Карэліі”. Мэта — вывучэнне беларускай культуры і гісторыі для далейшага распаўсюджвання інфармацыі сярод суайчыннікаў у Рэспубліцы Карэлія (Расійская Федэрацыя).

Геаграфія стажыроўкі шырокая, праграма — насычаная. Так, падчас паездкі ў Гомельскую вобласць нашы суайчыннікі схілілі галовы ў мемарыяльным комплексе “Дзецім — ахвярам вайны” і перадалі ў музей відэа-

ўспаміны вялікага нямецкага канцлагера, ураджэнка Беларусі. У Светлагорскім раёне наведалі мемарыял “Ала” і памятны знак, прысвечаны аперацыі “Баграціён”. У Светлагорскім краязнаўчым музеі перадалі лакументальныя матэрыялы ўзельніцкай аперацыі, ураджэнак Беларусі і Расіі. У Кастрычніцкім раёне дэлегацыя з Карэліі чакалі майстар-класа па традыцыйных відах раместваў, беларускім вавале, бытавых танцах і нацыянальнай кухні. Ветліва гасцей сустракалі і ў замкавым комплексе “Мір”, і ў Нацыянальным гісторыка-культурным музеі-запаведніку “Нясвіж”, і ў сталіцы: адбыліся экскурсіі на легендарную фабрыку “Камунарка”, у Храм-помнік у гонар Усіх Святых. Пабыталі нашы суайчыннікі і ў іншых цікавых мясцінах. Пра іх уражэнні і вынікі стажыроўкі — у наступным нумары газеты “Культура”.

Графік асабістага прыёму грамадзян у Міністэрстве культуры:

На прыёме ў міністра

Кінапраекты, культурна-вядоўшчыныя мерапрыемствы, творчыя задумы. З чым ідуць грамадзяне на прыём да міністра? Якія ідэі і пытанні патрабуюць разглядаць?

Міністр культуры, заслужаны артыст Рэспублікі Беларусь Руслан Чарнецкі разгледзеў усе пытанні, якія паступілі ад неабыхавых грамадзян — прадстаўнікоў нашай сферы. Тэматыка тычылася стварэння рэстарганізатару культурна-вядоўшчыных мерапрыемстваў, прапановы па рэалізацыі творчых праектаў. Так, народны артыст Беларусі Уладзімір Васільев Гасцікоў унёс свае прапановы па развіцці кінематэграфіі ў нашай краіне.

Падчас асабістага прыёму ўсім заўзнікам былі дадзены зваротныя карткі з перапіскай больш дэталёвай прапароўкі. Таксама дадзены даражонні супрацоўнікам ведамства.

Пад увагай Першага

Захаваць гісторыка-культурную спадчыну нашай краіны ў многім уадаецца дзякуючы фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы культуры і мастацтва. Возьмем, да прыкладу, Нацыянальны мастацкі музей.

Ужо ў 1980-я стала зразумела, што ў лабуаванай пасля Вялікай Айчыннай вайны скарбніцы пэсна. Было вырашана ўвесці новы корпус побач. Будовай распачалася ў 1991-м і праз год... спынілася з-за нястачы грошай.

Справа зрушылася з месца, калі летам 1999-га на чарговы юбілей Нацыянальнага мастацкага завітаў Аляксандр Лукашэнка. Тады была агучана ідэя стварэння цэлага музейнага квартала ў цэнтры беларускай сталіцы. Кіраўнік дзяржавы прапанаваў падтрымаць і ўзяць яе рэалізацыю пад кантроль. Пасля візиту падпісаў распараджэнне “Аб комплексным развіцці Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь”, якое дадала старт аднаўленню будаўніцтва новага корпуса, перадачы музею суседніх будынкаў, іх рэстаўрацыі, музеефікацыі і аб'яднання ў адзін комплекс.

Новы будынак расчынуў дзверы 5 снежня 2006 года. Падчас

урачыстай шчырымні Прэзідэнта лаінаформавалі: выставачныя плошчы павялічыліся больш як у чатыры разы. На аб'екце ўпершыню ў рэспубліцы выкарыстана найноўшае музейнае абсталяванне для падтрымання тэмпература-вільготнаснага рэжыму, аўтаматычнай пэлаубаркі памішканнаў, укарэнены сучасныя сістэмы вэ-дэкантролю, заховання экспанатаў, унікальныя рэстаўрацыйныя абсталяванні — першы этап генеральнай рэканструкцыі Нацыянальнага мастацкага музея завершаны. Кіраўнік дзяржавы звярнуў увагу на неабходнасць заканчэння ўсіх рэстаўрацыйных і будаўнічых работ і даручыў ураду ўзяць на асабіны кантроль праект абнаўлення музея. “Трэба падумаць, як зрабіць гэта хутчэй”, — сказаў Аляксандр Лукашэнка і заўважыў, што хопіць будаваць не проста, але дэканструкцыю важных культурна-гісторычных аб'ектаў.

Даручэнні Прэзідэнта былі выкананы. Дзякуючы яго пастаяннай увазе ў 2021-м, пасля некалькіх гадоў будаўніча-рэстаўрацыйных работ, музейны комплекс быў дапоўнены рэстаўрацыйным і выставачным карпусамі.

Сёння мы назіраем чарговы этап развіцця галоўнай скарбніцы мастацтваў нашай краіны. Распадаржэннем Аляксандра Лукашэнкі № 1рп ад 8 студзеня 2025 года з фонду Прэзідэнта Беларусі па падтрымцы культуры і мастацтва Нацыянальнаму мастацкаму музею Беларусі выдзелена 5 млн рублёў. Сродкі выдаткоўваюцца на працяг работ па стварэнні комплексу будынкаў музея і аднай выставачнай прасторы карпусоў па вул. Леніна, 22 і вул. Леніна, 20. Рэалізацыя праекта зробіць значны ўклад у захаванне і памнажэнне культурнай спадчыны Беларусі.

На правах сацыяльнай рэкламы

Культура мовы як маркер духоўна-маральнага стану грамадства: выстава актуальных студэнцкіх плакатаў адкрылася ў Гродне.

Правядзенне мерапрыемстваў па павышэнні культуры вусных і пісьмовых дзяржаўных моў — адна з механізмаў рэалізацыі Канцэпцыі развіцця нацыянальнай культурнай прасторы ва ўсіх сферах жыцця грамадства на 2024—2026 гады. Документ, распрацаваны на аснове міжгаліновага прыняцця і арыентаваны на прадстаўніцкоў усіх слаўных грамадства і ўрастаных груп насельніцтва нашай краіны, быў зацверджаны Пастановай Савета міністраў напрыканцы 2023-га.

Сёлетая выстава студэнцкіх плакатаў, прымеркаваная да Міжнароднага дня барацьбы з

нецэнзурнай лексікай, распачала работу 11 лютага. Падчас шчырымні адкрыцця адбыліся выступленні гродзенскіх паэтаў, прайшоў конкурс на найлепшы плакат — пераможцаў вызначалі па выніках галасавання гледачоў.

Самыя ўдалыя работы мёркуем шырока рэстаркаваць як сацыяльную рэкламу, — дэлеціла планамі Аляксандра Дубравіна.

Таксама ў перспектыве — паказаць плакаты найбольшай лэ-лаксыі моладзі. Наведзець выставу пад кіраўніцтвам куратару маюць намер навучэнцы розных устаноў адукацыйнага Гродна. Разгарнуць экспазіцыю мусяць і ў іншых навучальных установах горада.

Графік прамых тэлефонных ліній Міністэрства культуры:

Па старонках календара

■ 14 лютага нарадзіўся Уладзімір Іосі-фавіч Дзялюшка (1905—1973) — акцёр тэатра і кіно. Народны артыст БССР. Народны артыст СССР. У 1923—1937 гадах — артыст Беларускага тэатра дзяржаўнага драматычнага тэатра, з 1937-га — акцёр Купалскага тэатра. Азін з найбольш яркіх прадстаўнікоў беларускага нацыянальнага тэатра, акцёр глыбока народны, самабытны.

■ 14 лютага з'явіўся на свет Павел Васільевіч Масленікаў (1914—1995) — жывапісец, мастацтвазнаўца, педагог. Заслужаны дзеяч мастацтваў БССР. Народны мастак Беларусі. Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусі. Уздзельнік Вялікай Айчыннай вайны. З 1938-гадапачатку вайны ў 1946—1960-м працаваў мастаком-пастаноўшчыкам у Беларускім дзяржаўным акадэмічным Вялікім тэатры оперы і балета. У 1960—1964-м займаў пасаду рэктара Беларускага дзяржаўнага тэатральна-мастацкага інстытута (дзяр Беларуска-дзяржаўнага акадэмія мастацтваў). У 1965—1967-м кіраваў майстэрняй тэатральных мастакоў БДТМ.

■ 15 лютага нарадзіўся Георгій Георгіевіч Пашлаўскі (1931—2017) — графік, жывапісец, Заслужаны дзеяч мастацтваў БССР. Народны мастак Беларусі. Акадэмік Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі. Акадэмік мастацтваў СССР. Расійскай Акадэміі мастацтваў. Лаўрэат прэміі Ленінскага камсамола, Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусь у галіне літаратуры, мастацтва і архітэктуры за сэрью акаварэль “Браслаўскі альбом” і цыкл графічных прац па матывах творчых паездак па Інданезіі і Кубе, прэміі Саюзнай дзяржавы ў галіне літаратуры і мастацтва.

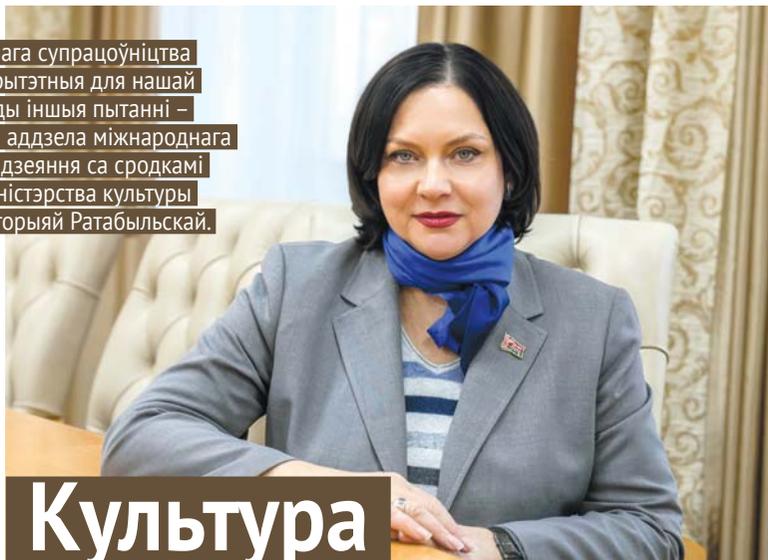
■ 16 лютага з'явіўся на свет Андрэй Міхайлавіч Заспіцкі (1924—2019) — скульптар. Заслужаны дзеяч мастацтваў БССР. Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі БССР. Дзяржаўнай прэміі СССР. Сярод яго прац — помнік Янку Купалу і фантам “Вянок” у парку Янкі Купалы ў Мінску (сумесна з А. Анкейчыкам і Л. Гумілеўскім), помнік Францішку Скарыну ў Полацку (сумесна з А. Глебавым, І. Глебавым), манумент у гонар савецкай маці-патрыёткі ў Жоліне (сумесна з І. Міска, М. Рыжанковым, архітэктар А. Трафімчуком, Дзяржаўная прэмія СССР).

■ 18 лютага 1970 года — дзень нараджэння Вольгі Валыцінаўны Нэфёдавай, артыстка тэатра і кіно, заслужанай артыстка Рэспублікі Беларусі, уладальніцы медала Францішкі Скарыны. З 1992-га працуе ў Нацыянальным акадэмічным драматычным тэатры імя Янкі Купалы, з 2020-га — мастацкі кіраўнік.

■ 19 лютага 1935 года нарадзіўся Геннадзь Сцяпанавіч Аўсянінкіў — акцёр. Народны артыст БССР. Народны артыст СССР. Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі БССР. Спецыяльнай прэміі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусі, уладальнік медала і ордэна Францішкі Скарыны і многіх іншых узнагарод. З 1957 года працуе ў Нацыянальным акадэмічным драматычным тэатры імя Янкі Купалы.

Якія аспекты міжнароднага супрацоўніцтва ў сферы культуры прыярытэтныя для нашай краіны? Адказ на гэтае ды іншыя пытанні – у інтэрв’ю з начальнікам аддзела міжнароднага супрацоўніцтва і ўзаемадзяння са сродкамі масавай інфармацыі Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь Вікторыяй Ратабельскай.

Культура

выбудоўвае масты

— Традыцыйна важным напрамкам у сферы культурнага супрацоўніцтва для нас з’яўляецца Расія. Чым быў адметны мінулы год і якія планы на гэты?

— У снежні 2024-га адбылося сумеснае пасяджэнне калегій міністэрстваў культуры Беларусі і Расіі. Там было завяршана аб прадаўжэнні мерапрыемстваў, малі фінансаванне з бюджэту Саюзнай дзяржавы або сталі традыцыйнымі. Гэта праект Саюзнай дзяржавы «Капітальны рамонт, рэстаўрацыя, рэканструкцыя, музеефікацыя збудаванняў Брэскай крэпасці ў мемарыяльным комплексе «Брэсцкая крэпасць-герой», спецыяльнай канцэртнай пляцоўка на свіаце «Купале» («Александрыя збірае сяброў»), фестывал творчасці інвалідаў «Разам мы можам больш» і многія іншыя праекты. Асобна ўвага надаецца культурным мерапрыемствам, прымеркаваным да святкавання 80-годдзя Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне.

Завярджаны План супрацоўніцтва паміж міністэрствам культуры Беларусі і Расіі на 2025 год. Дакумент прадугледжвае 75 мерапрыемстваў. Кожнае з іх стане значнай падзеяй у культурным жыцці дзвюх дзяржаў. Гэта маштабныя музейныя і мастацкія выставы, гастролі тэатральных і музычных калектываў,

стажыроўкі, навукова-практычныя канферэнцыі і семінары, конкурсы, фестывалі, іншыя мерапрыемствы. Культура — гэта вельмі дынамічная і крэатыўная сфера. Праектаў заўсёды аказваецца нашмат больш, чым прадугледжваецца планамі. Традыцыйна вынікі нашай сумеснай працы падвядаем у канцы 2025-га, калі ў рамках Дзеяў культуры Расіі ў Беларусі будзем праводзіць чарговае сумеснае пасяджэнне калегій міністэрстваў культуры.

Падволяючы вынікі 2024 года, мы з задавальненнем пераказалі ў тым, што ўсталяваныя сувязі нават з такімі аддаленымі куткамі РФ, як, напрыклад, рэгіён Далёкага Усходу. Адкрыццём стала Амурская вобласць з яе самабытнай культурай.

Нашы сувязі з сяброўскай Расіяй датычацца і ўзаемай падтрымкі ініцыятыў, якія вылучаюцца нашымі дзяржавамі на міжнародных пляцоўках. Так, падтрымліваем ініцыятыву Расіі аб правядзенні конкурсу «Інтэрбачанне», які пройдзе ў Маскве і Маскоўскай вобласці. Упоўнены праект стане яркай міжнароднай культурнай падзеяй.

— Апошнія гады на вядучыя пазіцыі сярод партнёраў Беларусі выходзіць Кітай. А як развіваецца супрацоўніцтва з гэтай краінай у сферы культуры?

— Узаемадзеянне рэгулюецца шэрагам двухбаковых пагадненняў. З кітайскімі калегамі мы працуем па Пляне супрацоўніцтва паміж міністэрствам культуры і культуры Кітая на 2023–2026 гады.

У беларускіх вышэйшых навучальных установах сферы культуры сёння вучацца больш за 1200 кітайскіх студэнтаў. Гран-пры «Золата «Лістапада» XXX Містэраў Кітая пры «Золата «Лістапада» XXX Містэраў Кітая прыярытэтна для нашай краіны. Кітайскія рэжысёры Чжан Чжуна «Чан’ань, Сянь» і Нядаўна з поспехам прайшлі гастролі Нацыянальнага тэатра Рэспублікі Беларусь у дзесяці буйных гарадах Кітая. Пленкі Беларусі ў дзесяці буйных гарадах Кітая.

Віктар ГАУРЫШ
Фота Уладзіміра ШЛАПАКА

Успаміны і погляд у будучыню

Сярод тых, хто сёлета атрымаў спецыяльную прэмію Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, — Мінскі дзяржаўны каледж мастацтваў, якому 29 студзеня споўнілася 50 гадоў. Наш суразмоўца — дырэктар гэтай навучальнай установы Юры Ляйко.

Юрый Ляйко з вучнем

— Юрый Александравіч, прэмію каледж атрымаў «за плённую працу ў галіне навучання і выхавання творчай моладзі, актыўную грамадска-патрыятычную дзейнасць». Паўна, усё гэта назіпавалася цягам не аднаго года?

— Безумоўна! Дзясятак сёння было б не магчыма без усіх ранейшых гадоў існавання каледжа і намаганняў усяго нашага калектыву. Бо калі за 2024-ы нашы выхаванцы атрымалі больш за сотню прэмій і прайшлі на разнастайных конкурсах, дык зразумела, гэта вынік не аднаго дня, а ўсяго прагэсу навучання. Вельмі важна падтрымліваць, працягваюць усталяваныя традыцыі і адначасова рухацца наперад, пастаянна ставіць новыя, усё больш высокія мэты.

— Далейшы пункт адліку — юбілейны кансэрт за 50-годдзе каледжа?

— Ён адбудзецца 11 красавіка ў Палацы культуры чыгуначнікаў. Але ж да юбілею ладзіцца цэлы шэраг справазданых вечарын, выстаў, адкрытых урокаў, конкурсаў. Дарчы, мы ініцыявалі яшчэ адно творчае саб’орніцтва — правядзём сёлета і Міжнародны конкурс фартэпійнай музыкі «Інтэрмэцыя». Пройдзе ў нас і Адкрыты конкурс харавых кампазітараў імя Уладзіміра Тэраўскага. У юбілейных мерапрыемствах удзельнічаюць прадстаўнікі ўсіх спецыяльнасцей, якім навучаюцца ў нашым каледжы. І коды такіх спецыяльнасцей больш шырокае, чымсьці ў іншых каледжах. Да прыкладу, 25 гадоў у нас

— Некаторыя каледжы мастацтваў сутыкаюцца з цяжкасцямі пры набры

абгортываў. Вам даводзіцца што-сці прадумляць, каб завябіць патэнтыйных першакурснікаў?

— Насамрэч асаблівых праблем пры набры мы не адчуваем. Паўсюль конкурс, прыблізна 1,2-4 чалавекі на месца, з’ярацца нават 5 на тую ж эстрадную існую такую запатрабавальна спецыяльнасць, як «Мастацтва эстрады (спевы)». Адапведную цыкліную камісію стварылі і ўвесь гэты час узначальвае Алена Атрашквіч — старшыня Беларускага саюза кампазітараў, прызнаны майстар найперш ваякальных твораў, уключаючы мюзіклі. Тры гады таму мы адкрылі завочнае аддзяленне (у іншых каледжах яго няма) і навучаем спецыяльнасці «Народная творчасць», а менавіта арганізацыі культурна-дасугавых мерапрыемстваў. Завочнікі працуюць ва ўстановах культуры Міншчыны і адначасова павышаюць навучаннем свой прафесійны ўзровень. Запрабаванасць нашых выпускнікоў (а ўсяго іх за паўстагоддзя — больш за шэсць з паловай тысяч) вядззяць: мы закрываем толькі 65% заявак ад устаноў культуры і творчых калектываў на малалды спецыялістаў.

Дзяржаўнага сцяга, ля сталы «Мінск — горад-герой».

— Ваш каледж ужо не адзіно дзядзее разнастайныя грамадска-патрыятычныя праекты, навучэнцы ўдзельнічаюць у ўсіх значных рэспубліканскіх акцыях, дзяржаўных гала-кансэртах у «Мінск-Арэне», Палацы Рэспублікі, Вялікім тэатры, на пляцы Дзяржаўнага сцяга, ля сталы «Мінск — горад-герой».

— Яшчэ нашы выхаванцы сталі пераможцамі Нацыянальнага фестываля-конкурсу патрыятычнай песні «Салдацкі канвэрт», творчых праектаў «Лісты ў мінулае» і «Ваяны шлях майго дзядулі, прадзядулі», удзельнічалі ў акцыях «Дарогамі Перамогі».

зьявеша Мінскім, але прыблізна палова навучэнцаў — з вобласці, яшчэ трэць — з іншых рэгіёнаў. Есць і Расіі, Казахстана. Так што маюць рацыю тыя, хто гаворыць, маўляў, кадры вырашаюць усё.

— Вы таксама выкладаеце ігра на баяне і акардыёне.

— І ганаруся, што ў свой час скончыў нашу Акадэмію музыкі на класе легендарнага Міхаіла Солапава — аднаго з заснавальнікаў нацыянальнай выканальніцкай школы, вестража Вялікай Айчыннай, які дайшоў да Берліна. Для ўсіх, хто яго ведаў, ён застаўся ізадам пелага, сама постаць якога сімвалізавала прафесійную якасці, памножаны на патрыятызм і шырокую грамадскую дзейнасць.

— Ваш каледж ужо не адзіно дзядзее разнастайныя грамадска-патрыятычныя праекты, навучэнцы ўдзельнічаюць у ўсіх значных рэспубліканскіх акцыях, дзяржаўных гала-кансэртах у «Мінск-Арэне», Палацы Рэспублікі, Вялікім тэатры, на пляцы Дзяржаўнага сцяга, ля сталы «Мінск — горад-герой».

— Яшчэ нашы выхаванцы сталі пераможцамі Нацыянальнага фестываля-конкурсу патрыятычнай песні «Салдацкі канвэрт», творчых праектаў «Лісты ў мінулае» і «Ваяны шлях майго дзядулі, прадзядулі», удзельнічалі ў акцыях «Дарогамі Перамогі».

«30 дзён да Перамогі» і, вядома, у ідулінім «Марафон адзінства». Вельмі важна, што шматлікі падобныя заходы ладзіцца і ў самім каледжы. Узгадаю выставу «Яны пагарылі нам жыццё», арт-праект «Там няма мяне», марафон куратарскіх галзін «Мая Беларусь. Мая будучыня», сямігадоваю валандзёрскую дзейнасць клуба «Імппульс добра». Есць і сумесныя акцыі з Маладзечанскім музычным каледжам імя Міхаіла Клеафеа Агінскага, наладжаны сувязі з навучальнымі ўстановамі Санкт-Пешіурбурга, Уфы, Новасібірска. А галоўнае ў гэтым кірунку — патрыятычная акцыя «Зберажы Беларусь для будучыні». Мы аб’іджалі трагічныя ілі нашай краіны палзеі красавіка: Чарнобыльскай катастрофы 1986 года і выходу ў метрапалітэне ў 2011-м. Сролкамі музыкі, слова, хараграфіі, віда дзядзее больш за кожнага, што свет трэба берачы, змагацца за мір у ім. Праект стартваў у 2012-м і з таго часу мы штогод да 11 красавіка возім яго па школах Мінска і вобласці. Як і наша валандзёрская дзейнасць у Рэспубліканскім цэнтры дзіцячай анкалогіі, ён стаў брэндан нашай навучальнай устаноў.

— Таму і дата юбілейнай вечарыны абрана невпадкова. Зычым каледжу далейшых поспехаў!

Надзея БУНЦЭВІЧ
Фота Уладзіміра ШЛАПАКА

Пра негатыўную з'яву — начыстую

“Якасць супрацьдзеяння Закон № 305-3 на варце нашых інтарэсаў” — тэма відэаканферэнцыі, якую зладзілі ў прэс-клубе “Культура і Мастацтва” 5 лютага, выклікала цікавасць інтэрнэт-аудыторыі. Старшы пракурор упраўлення па барацьбе з карупцыяй і арганізаванай злачыннасцю Генеральнай пракуратуры Рэспублікі Беларусь Андрэй Федаровіч расправёў аб вырашэнні складаных сітуацый у практычнай дзейнасці работнікаў культуры і адказаў на іх пытанні.

— Карупцыя з прычыны цяжкіх наступстваў назімаецца ў нашай краіне. У Беларусі гэтая негатыўная з'ява разглядаецца як адна з глаўных нацыянальнай бяспексы. Таму кіраўніцтвам дзяржавы прымаюцца меры па недапушчэнні паніжэння карупцыі ў дзяржапарат і эканоміку. У шырокім сэнсе карупцыя — гэта любое службовае злачынства. У нашай краіне, нагадаю, дзесяць складаў злачынстваў адносіцца да карупцыйных. У вузкім разуменні ўсё зводзіцца да подкупу і прадажнасці. Дакладнае вызначэнне гэтага тэрміна даецца ў законе аб барацьбе з карупцыяй.

У Беларусі выбудавана збалансаваная сістэма процідзеяння карупцыі, заснаваная на базавых міжнародных стандартах.

Нараўне з прафілактычнымі і рэгулятарнымі мерамі яна прадугледжвае дастаткова жорсткія крымінальна-прававыя наступствы. Напрыклад, за атрыманне хабару службовай асобай, якая займае адказнае становішча, тэрмін пазбавлення волі можа дасягнуць 15 гадоў са штрафам у памеры да 5000 базавых велічынь, з канфіскацыяй маёмасці і, натуральна, з пазбавленнем права займаць у далейшым пасады пэўнага роду. А тэрміны даўніны складаюць 20 гадоў па карупцыйных справах.

Дзякуючы мерам стрымлівання і прафілактыкі, якія прымяняюцца ў нашай краіне, на працягу

гу дзясяці гадоў у структуры крымінальнай злачыннасці доля карупцыйных злачынстваў не перавышае 2%. Гэта з'яўляецца невялікай колькасцю.

У 2024-м улічана 1031 карупцыйнае злачынства, што на 18% менш, чым у 2023-м.

Можа казашь, што ў нас зменшылася колькасць хабарніцтва, злоўжыванняў уладай і службовым становішчам, крадзяжоў з выкарыстаннем службовых паўнамоцтваў. Павялічылася толькі колькасць перавышэння ўлады або службовых паўнамоцтваў.

Сёння практычна кожнае другое карупцыйнае злачынства — хабар.

Больш за 70% выпадкаў подкупу і хабарніцтва выяўляецца ў закупачнай дзейнасці.

Фота носіць ілюстрацыйны характар

Андрэй Федаровіч

Гэта і выкананне дагавораў, і аказанне дапамогі інтарэсам камерцыйных структур.

Калі казаць пра асоб, прыцягнутых летась да адказнасці за карупцыю, то іх колькасць складала 924 чалавекі і засталася практычна на тым жа ўзроўні, што і ў 2023-м. Сярод іх было 14 службовых асоб, якія займалі адказнае становішча. Правахоўніцкай асабліва непакорнае тое, што значная колькасць прыцягнутых да адказнасці ў сілу сваіх службовых абавязкаў самі павінны былі прымаць меры па барацьбе з карупцыяй у сваёй арганізацыі. Такія факты ўяўляюць падвышаную небяспеку для грамадства і дзяржавы ў цэлым.

Найбольшая колькасць злачынстваў з карупцыйным складнікам выяўлена ў сферах сельскай гаспадаркі, прамысловасці, будаўніцтва, дзяржаўнага кіравання, тавару. У сферы культуры магу прынесці статыстычныя даныя за 2021—2022 і частку 2023 года. У гэты перыяд была аповяцаная комплексная праверка органаў пракуратуры, калі было ўлічана 53 карупцыйныя злачынствы, учыненыя 18 работнікамі ўстаноў культуры. За 2024 год у арганізацыях, падпарадкаваных непасрэдна Міністэрству культуры, не зарэгістравана ніводнага карупцыйнага злачынства.

— Гэта прыемны факт... — Становчая дынаміка ў нашай краіне. Мы разлічваем, што менавіта прынятыя па выніках праверкі меры, у тым ліку пра выкананне акта нагляду, унесенага намі міністру культуры, аказалі сваё дзеянне. Што тычыцца сферы культуры ў

шырокім сэнсе — не падпарадкаваных Міністэрству, — факты карупцыйных злачынстваў маюць месца да гэтага часу. Хоць іх і невялікая колькасць. Прыклад колькі прыкладайце ўжо вынесеныя рашэнні судовай. Так, асуджаны быў на меснік дырэктара аднаго з тэатраў. Ён на працягу некалькіх гадоў атрымліваў ад арганізатара культуры масавыя мерапрыемствы хабар за заключэнне дагавораў з гэтай установай. Даказаная сума неправерана атрыманых матэрыяльных выгодаў складала 21 тысяч рублёў. Азначна, што падобныя злачынствы, якія правіла, узнікаюць на аснове незаконнага размеркавання прыбытку, атрыманага ад продажу білетаў на культурна-масавыя мерапрыемствы.

Таксама ў перыяд 2021—2022 гадоў былі выпадкі, калі прыватная арганізацыя, якая не мае права займацца канцэртнай дзейнасцю, выплачвала незаконную ўзнагароду прадстаўніку дзяржаўнай арганізацыі, уключанай у Рэестр арганізатараў культурна-вядомых мерапрыемстваў. І фактычна арганізацыя выступіла ў якасці арганізатара пад чужымі рэжымімі.

Іным дастаткова распаўсюджаным карупцыйным злачынствам з'яўляецца фіктыўнае працаўладкаванне. У народзе гэта з'ява вядомая як “мертвыя душы”. Так, асуджаны дырэктар аднаго з дамоў культуры за крадзеж грашовых сродкаў шляхам фіктыўнага працаўладкавання блізка сваяка на пасаду металыста, абавязкі якога фактычна не выконваліся. Для сферы культуры гэта праблема асабліва актуальная, бо ў раённых арганізацыях дастаткова шмат пасадаў на палову або на чвэрць стаўкі: качагар,

Фота носіць ілюстрацыйны характар

акампаніатар, металыст, вяртаўнік і іншыя. Таму існуе спуска гэтым злоўжыць. Тут вельмі важна размежаваць уласна злачынства дзеі і, скажам, нейкія дысцыплінарныя правініны.

Калі праца, за якую налічаны заробак, фактычна выкананая ў вольны ад асноўнай працы час тым самым чалавекам, якому выплачаны грошы, размова аб карупцыі не ідзе.

Тут можна казаць аб дысцыплінарнай правіне ў плане парушэння парадку афармлення працоўных адносін або рэжыму працы і аплатаў. Але, як вы разумееце, гэта не дастаткова тонкая.

— Што вы можаш сказаць пра існуючую сістэму ведамаснага кантролю і прафілактыкі карупцыі?

— У мінулым годзе Генпракуратура ацэнавала, у тым ліку на ўзроўні Кіраўніцтва дзяржавы, пытанне аб недастатковасці сістэмы ведамаснага кантролю, яе зменненні і ўдасканаленні. Барацьба з карупцыяй стала выключна справай правахоўных і кантраольных органаў. Унутраныя рэсурсы міністэрства і ве-

Фота носіць ілюстрацыйны характар

дамствам залейнічаны недастаткова актыўна.

Прыклад вельмі паказальны прыклад, хаця ён і не са сферы культуры. Галоўны бухгалтар аднаго з рэспубліканскіх прадпрыемстваў на працягу 12 гадоў выкрадала грашовыя сродкі. Сама жанчына на допытах сказала: “Крала, таму што мяне ніхто не спыняў”. Іншы бухгалтар, скарыстаўшыся бескантраольным доступам да электроннага лічбавога подпісу кіраўніцтва арганізацыі, за 6 месяцаў выкрала 1,2 мільярдаў з рахунку, проста перавёўшы іх заснаванай ёю камерцыйнай фірме. Высветлілася, што галоўная інвентарызацыя грашовых сродкаў у гэтай арганізацыі не праводзілася, ключ з электроннага подпісам кіраўніцтва з парушэннем праўнаў захаваўся ў бухгалтара. Былы за тое, яна аказалася раней судзімай за аналагічнае злачынства. Але з папярэдняга месца працы ў дзяржаўнай арганізацыі яе звольнілі па дамовах бакоў, што дазволіла схавашь судзімасць.

Хачу нагадаць, што, паводле артыкула 4 Закона аб барацьбе з карупцыяй, кіраўнік дзяржаўнай арганізацыі абавязаны прымаць меры па прадухіленні фактараў ўмоў карупцыі. Гэта абавязак уключае ў сябе ў тым ліку правадзенне разбору па стаўшым яму вядомым факце з'яўлення карупцыйнага злачынства.

Сёння практычна кожнае другое карупцыйнае злачынства — хабар.

За 2024 год у арганізацыях, падпарадкаваных Міністэрству культуры, не зарэгістравана ніводнага карупцыйнага злачынства.

Па карупцыйных справах тэрміны даўніны складаюць 20 гадоў.

— Шмат пытанняў пастане аб тым, як карупцыйнае законодаўства інтэгрэтуе падарункі кіраўнікам прадпрыемстваў...

— Так, гэта пытанне нумар адзін практычна на ўсіх сустрэчах. У артыкуле 17 Закона аб барацьбе з карупцыяй гаворыцца, што дзяржаўнай службовай асобай і прыраўняванай да яе не мае права прымаць маёмасць у сувязі з выкананнем службовых працоўных абавязкаў. Але ёсць выключэнне. Не будзе з'яўляцца парушэннем закона прыняцце падарунка палач працяклага ці іншага афіцыйнага мерапрыемства, калі яго кошт не перавышае 20 базавых велічынь.

Распаўсюджанай традыцыяй у працоўных калектывах з'яўляюцца падарункі калетам для нараджэння і асабліва да юбілею. Калі такія падарункі робяцца ад усяго калектыву і купляюцца на сабраўня сумесна грошмі, тут не прасочваецца нейкі карыслівы намер. Але і тут важна не перайсці рамкі прыйстойнасці. Дакладных рэкамендацый няма, але я б раў межу разумнага вымярэння прадугледжаным для дзяржаўнага службовага асоб абмежаваннем у 20 базавых велічынь. А калі істотна з падпарадкаваных панісе кіраўніку падарунак ільвідуальна, гэта ўжо можа лічыцца хабарам.

Мы ўсе дарэчы людзі і разумеем, што ў жыцці былі асобныя розныя сітуацыі. Таму звярну ўвагу на тое, што:

Любы падарунак, атрыманы дзяржаўнай службовай асобай з парушэннем Закона аб барацьбе з карупцыяй, павінен быць ва ўстаноўлены тэрмін перададзены ў адпаведную камісію.

Гэты парадок вызначаецца Пастаянай Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь № 289 ад 2 мая 2023 года “Аб парадку злучы, уліку, захоўвання, вызначэння кошту і рэалізацыі маёмасці, у тым ліку падарунка”.

Віктар ГАУРЫШ
Фота Уладзіміра ШЛАПАКА

Разнастайнасць мастацтва

Неўзабаве ўбачыць свет лютаўскі нумар часопіса “Мастацтва”.

■ Адкрывае яго праект “За дзень наступны ўсеяе зямлі”, які ў год 80-годдзя Вялікай Перамогі працягвае рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова “Культура і мастацтва”. Гэтым разам ажыве карціна Івана Ахрэчыча “Абаронцы Брэсцкай крэпасці” з фондаў Нацыянальнага мастацкага музея.

■ Народны артыст СССР Гендзь карыслівы намер. Але і тут важна не перайсці рамкі прыйстойнасці. Дакладных рэкамендацый няма, але я б раў межу разумнага вымярэння прадугледжаным для дзяржаўнага службовага асоб абмежаваннем у 20 базавых велічынь. А калі істотна з падпарадкаваных панісе кіраўніку падарунак ільвідуальна, гэта ўжо можа лічыцца хабарам.

■ Яўгенія Бачыла запрашае на прэм'еру спектакля “За снежнай каралевой” у Беларускай дзяржаўнай тэатр-лялек.

■ На пытанні Юрыя Іваноўскага пра шлях у прафесію, работу з рэжысёрамі і лямбодных гераінах адказвае актрыса Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя Якуба Коласа, заслужаная артыстка Рэспублікі Беларусь Галіна Букаціна.

■ Старонкі конкурсу кароткай п'есы “Stories”, што адбыўся ў Санкт-Пецярбургу, гартэ Яўгенія Бачыла.

■ Мастацтвазнаўца Барыс Крэнат распытвае партызанскую эпопею заслужанага дзеяча мастацтваў БССР Мікалая Гуцёва.

■ Якім магло быць аздабленне станцыі метра “Парк Чалюскінаў”, каб народнаму мастаку Беларускай Кішчанку пашчасліва рэалізаваць свой праект, расказвае мастацтвазнаўца Надзея Усав.

■ Разам з мастацтвазнаўцай Галінай Начаевай распытвае арыяменты на экспанатах з калекцыі Веткаўскага музея стараабрадніцтва і беларускіх традыцый імя Ф.Р. Шклірава.

■ Асабліваці ўсвабленні прыныцаў кітайскага стылю ў мастацтве Усходняй Еўропы ў XVIII стагоддзі разгледзела ў сваёй манаграфіі “Шынаўзры ў замках Радзівілаў XVIII стагоддзя. Раскоша па ўсходнім стылі” доктар мастацтвазнаўства Вольга Бажанова. Падрабязнасці — у рэдакцыі мастацтвазнаўцы Сяргея Вінакурава з Уральскага федэральнага ўніверсітэта (Екацярынбург, Расія).

■ Станаўленне прафесійнай школы дызайну і асоб, якіх да гэтага спрычыніла, гледзе доктар мастацтвазнаўства Яўка Лёсу.

■ Беларуская дзяржаўная харавая капэла імя Рыгора Шырмы азначае ў лютым 85-годдзе. Пра вечнасць музыкі Вольга Савіцкая гутарыць з мастаком кіраўніком і галоўным дырыжорам калектыву Вольгай Янум.

■ Кіназнаўца Наталія Сцяжко запрашае зазірнуць у негры нашай гісторыі, глядзеўшы стужку рэжысёра Барыса Сцяпанова “Я, Францыск Скарына...”.

Маладыя, ваш выхад!

Магчымасце выступіць на вялікай сцэне зноў прадстаўлена юным талентам: у краіне праходзяць абласныя (Мінскі гарадскі) этапы Нацыянальнага конкурсу маладых выканаўцаў беларускай эстраднай песні XXIV Нацыянальнага фестывалю беларускай песні і паэзіі.

Злата Раковіч, Гомель

Арганізатары фестывалю, які ладзіцца ў Маладзечне з 1993 года, — Міністэрства культуры, Мінскі аблвыканкам, Маладзечанскі райвыканкам, заслужаны калектыву Рэспублікі Беларусь Нацыянальнага акадэмічнага аркестр сімфанічнай і эстраднай музыкі Рэспублікі Беларусь імя М.Я. Фінберга, Белтэлерадыёкампанія. Конкурс праходзіць у тры этапы: першы — раённы, гарадскі, другі — рэспубліканскі, заключны. Уздзельнікі — маладыя ва ўзросце ад 16 да 31 года.

ВІДАВОЧНАЯ ЗАЦІКАЎЛЕНАСЦЬ

У Гродзенскім дзяржаўным каледжы мастацтваў 30 снежня сабраліся канкурсанты з розных куткоўчаў гэтага краю. — Гучалі песні “Белая Русь” (І. Капланаў, Т. Таўкачова), “Куточак Беларусі” (Я. Алейнік, Ю. Быкава), “Васількоае неба” (Я. Алейнік, А. Вавілаў) і іншыя — вядомыя і любімыя. Адзін выканаўца — дзве песні беларускіх аўтараў, — расказала мэтадыст каледжа Наталія Чабатарэвіч.

Журы, якое ўзначальвала дырэктар Гродзенскага каледжа Ірына Махалёва, звяртала ўвагу на сам твор, на тое, як ён пададзены гледачу, на знешні выгляд выканаўцы, яго артыстызм і харызму. — Выбраць найлепшых ня проста: узровень падрыхтоўкі даволі высокі. Ды ўздзельнічаў значна больш, чым у папярэднія гады, — 31 чалавек, — заўважыла старшыня журы. — Таму рапіліс доўга. У выніку ў тройку лідараў увайшлі Аляксей Кавалеў і г.п. Вялікая Бераствічэца, гарадзенка Дар’я Вяльска і Агата Шкелко са Слоніма.

АЦЭНЬВАЮЦЬ ПРАФЕСІЯНАЛЫ

Магілёўскую вобласць у заключным этапе конкурсу будучы прадстаўляць мастацкі

кіраўнік прадзюсарскага цэнтру “Ступені” абласной філармоніі Дар’я Чэслаўская, навучніца Магілёўскай гарадской гімназіі №1 Арына Пехерава і выхаванка музычнай студыі “Артыст” Анастасія Пуш, якія абішлі 16 супернікаў.

— На адборачным туры працавала высокапрафесійныя журы пад старшынствам дырэктара Магілёўскай дзяржаўнай школы мастацтваў №1 імя І.М. Лучанка Ірыны Пякарскай, — распавяла дырэктар Палаца культуры вобласці Ірына Жаркоўская. — Гэта галоўны спецыяліст аддзела народнай творчасці, культурна-адукацыйнага дзейнасці і ўстаноў адукацыйнага ўпраўлення культуры Магілёўскага аблвыканкома Вольга Волахава, адвакат-вакаліт, вядучы майстар Магілёўскай абласной філармоніі, уладальнік медыя Францішка Скарыны Вольга Гарнічар, кіраўнік узорнай вакальнай студыі і “Планета” Палаца культуры вобласці Вольга Гардзенка. Разам з масітнымі калектывамі працавала Ганна Рыбакова, выкладчыца цыклавай камісіі “Эстрадныя спевы” Магілёўскага ДКМ, уладальніца гран-прэ Нацыянальнага конкурсу маладых выканаўцаў беларускай эстраднай песні “Маладзечна-2022” і спецыяльнага прызга імя Уладзіміра Мулявіна. Што да ўзроўню канкурсантаў, то ён быў, на думку журы, высокім: магілёўская зямля багатая талентамі!

ПРЫЕМНА ДЗДЗІВІЛІ

Ад Гомельскай вобласці за права выступіць у фінале Нацыянальнага конкурсу “Маладзечна-2025” змагаліся 11 выканаўцаў.

Галоўная мэта фестывалю — адраджаць, развіваць і рабіць папулярнымі найлепшыя традыцыі і дасягненні нацыянальнай культуры і мастацтва, а таксама выяўляць і падтрымліваць таленавітых юнакоў і дзяўчат.

— Канкурсанты звярнуліся да кампазіцый, якія можна аднесці да беларускай класікі: гучалі творы Алены Атрашкевіч, Юрыя Семіянік, Ігара Лучанка, прычым з новымі аранжыроўкамі і аркестроўкамі. Гэта было па-настальгічнаму атмасферна, — адзначыла старшыня журы, мастацкі кіраўнік Гомельскай абласной філармоніі Вікторыя Чарнова. — Ужо традыцыйна ўражвае выканальніцкае майстэрства вакалістаў з Рагачова. Адна з іх, Лізавета Свірдава, выйшла ў фінал. Разам з ёй вострымі святкавалі гамільянічнага канцэртыста аркестра Беларусі імя М.Я. Фінберга — самая вялікая яе мара.

г.п. Акіябрскі, затым прайшла праслухоўванне на вакансію артста-вакаліста ў Гомельскай абласной філармоніі. — Дзіўчына валодае выдатным голасам з запамінальным тэмбрам і шырокім дыяпазінам. У яе эстрадна-джазавы вакал, лёгкі, рухомы. А самяя яна пазітыўны, светлы чалавек, — кажуць пра Злату калегі. На адборачным туры выканала песні “Слудкі ткачкі” (М. Багдановіч, У. Мулявін) і “Жыня” (Я. Купала, Р. Козыраў), прэзентаваў якую ў суправаджэнні Нацыянальнага акадэмічнага канцэртыста аркестра Беларусі імя М.Я. Фінберга — самая вялікая яе мара.

КЛОПАТ ПРА КОЖНАГА

У Брэсцкай вобласці уздзельнічалі 18 канкурсантаў. — Сярод іх школьнікі, навучніцы ўстаноў сярэдняй спецыяльнай адукацыі і студэнты ВНУ, работнікі ўстаноў культуры, уздзельнікі аматарскіх творчых калектываў, — пералічвае вядучы мэтадыст па вакальна-харавым мастацтве Брэсцкага абласнога грамадска-культурнага цэнтру Марыя Алясюк. — Прагучалі аўтарскія беларускія песні, напісаныя для эстраднага выканання, а таксама народныя творы ў сучаснай апрацоўцы: маладзёз з задавальненнем звяртаецца да вытокаў і імкнецца развіваць нацыянальны мастацтва! Але не заўсёды ў пачатковай атрамоўнасці знайсці “свой” рэпертуар ці правільна яго паднесці. Таму мы не проста аднаўляем выступленне, але і даём парадзі, якія дапамогуць у далейшым развіцці.

Прадстаўляць першы рэгіён у Маладзечне будучы жыхарка Брэста Кашырына Лысяя і выканаўца з Баранавічаў Мілена Юрчык і Анастасія Старавойтава.

Святлана ЧЭКАЛАВА Фота ўздзельніц фестывалю

Дар’я Вяльска, Гродна

Кашырына Лысяя, Брэст

Праект віртуальны, грант рэальны

Гранты Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь сёлета атрымаюць 46 спецыялістаў, якія працуюць у сферах навукі, адукацыі, медыцыны, культуры і моладзевай палітыкі. Сярод іх — Юлія Кавалёва, загадчык аддзела экспазіцыйна-выставачнай работы Музея гісторыі горада Мінска.

САМЫ ВЯЛІКІ ФОНД

Мастацкая галерэя Героя Беларусі, народнага мастака Беларусі і СССР, ганаровага грамадзяніна горада Мінска Міхаіла Савіцкага адкрылася 7 верасня 2012 года і ўваходзіць у структуру Музея гісторыі горада Мінска. Экспазіцыя адлюстроўвае асноўныя этапы творчасці знакамітага мастака з канца 1950-х да 2010-га.

— У нас самы вялікі фонд жывапісных і графічных работ Міхаіла Андрэевіча. Экспануюцца асобныя творы мастака і вядомыя цыклы, у тым ліку “Чорная бэль” і іншыя, — распавядае Юлія Кавалёва. — Сабраны творы з розных калекцый: як нашага, так і Нацыянальнага мастацкага музея

Грант прызначаны на стварэнне віртуальнай выставы “Спадчына” на аснове экспазіцыі “Мастак. Грамадзянін. Герой” Мастацкай галерэі Міхаіла Савіцкага — структурнага падраздзялення Музея гісторыі горада Мінска. Па задуме Юліі Кавалёвай, ён дапаможа выкарыстоўваць інтэрактыўныя тэхналогіі ў рабоце арганізацыі культуры і пасадзейнічае захаванню дзясяткаў нацыянальнага мастацтва.

Юлія Віктараўна — прафесіянал: скончыла Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў па спецыяльнасці “Музейная справа. Ахова гісторыка-культурнай спадчыны”. Кандыдат культуралогіі; у 2023 годзе абараніла дысерташю па тэме, прысвечанай музеям гісторыі гарадоў у Беларусі і сумежных краінах. У Музеі гісторыі горада Мінска працуе з 2010-га, была непасрэднай уздзельніцай праектаў, звязаных з творчасцю Міхаіла Савіцкага, напісала некалькі навуковых артыкулаў і правяла шмат экскурсій. Упэняна: праект, які іх устаноўвае, мае намер рэалізаваць з дапамогай гранта Прэзідэнта Рэспублікі Беларусі ў сферы культуры, вельмі важны.

Рэспублікі Беларусі ў Брэсцкага абласнога краязнаўчага музея. Мемарыяльная калекцыя ўключае 1200 адзінак захоўвання: апроч галерэі, ёсць музейная частка, экспанаты якой прадстаўлены для ўсеагульнага агляду толькі часткова. Каб азнаёміць максімальна шырокую аўдыторыю з творчасцю Міхаіла Савіцкага і яго біяграфіяй і ў тым ліку паказаць прадметы, якія цяпер недаступныя для агляду, супрацоўнікі галерэі звярнулі ўвагу на новы для сябе фармат — віртуальную выставу. А для рэалізацыі ідэі вырашылі выкарыстоўваць навуны мультыбор.

СКЛАДАЛЬНЫ ІНІЦЫЯТЫВЫ

— У віртуальнай экспазіцыі “Спадчына” плануем прадставіць у першую чаргу дакументы, — тлумачыць Юлія Віктараўна. — Яны будучы цікавыя не толькі даследчыкам! Многія з іх звязаны з падзеямі Вялікай Айчыннай вайны. Міхал Андрэевіч прайшоў пекла фашысцкіх канцлагераў і свае ўспаміны аб тым страшным часе ўвабодзіў у творы цыкла “Лічына са сэрцы”. Пасля ліхалецця атрымліваў ад былых вязняў шмат кранальных лістоў: у кожным — былі скажоны боль і падыяка за захаванне гістарычнай праўды.

Наведвальнікі змогуць таксама убачыць калекцыю фотаматэрыялаў, якія адлюстроўваюць шырокую грамадскую дзейнасць Міхаіла Савіцкага: ён з’яўляўся дэпутатам Вярхоўнага Савета Беларускай ССР, быў знаёмы з многімі вядомымі людзьмі. Не застаецца без увагі і сямейны фотархіў, дзякуючы якому асоба вялікага мастака раскрываецца з іншага боку: ён — звычайны, добры чалавек, клопатлівы сем’янін, гаспадар, гаспадар.

У праект будучы ўключаны малавядомыя графічныя работы ранняга перыяду творчасці Міхаіла Савіцкага. Цікаваць уяўляюць і друкаваныя выданні: напрыклад, кнігі з аўтаграфамі знакамітых людзей, якія расказваюць пра асяроддзе, папалчэніку і сяброў, а ўзнагароды мастака — пра прызнанне яго таленту на самым высокім узроўні.

Дэманстрацыя віртуальнага праекта «Аўтаграф» М. Савіцка, 1985

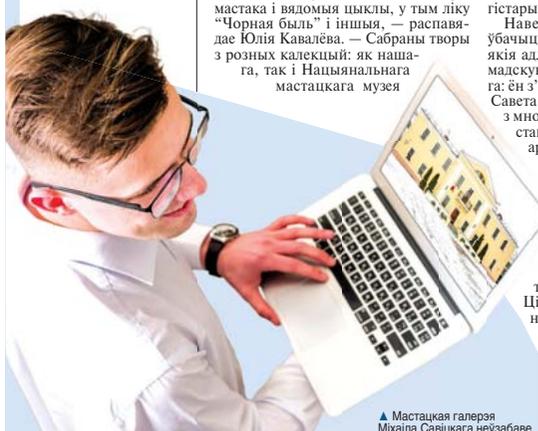
— Мы не абмяжувем экспанатамі са сваіх фондаў: плануем звярнуцца ў іншыя ўстановы культуры, беларускай і замежнай, бо работы Міхаіла Андрэевіча захоўваюцца ў Траціцкаўскай галерэі ў Маскве і ў Нацыянальнай галерэі Балгарыі ў Сафіі, у многіх беларускіх музеях, Нацыянальнай бібліятэцы і Акадэміі навук Беларусі, — звяртае ўвагу Юлія Кавалёва. — Такім чынам атрымаем поўны віртуальны збор мастацкіх твораў нашага знакамітага сучасніка. Працэнт пампаўняў і набуўшую калекцыю відэаматэрыялаў аб жыцці і творчасці Міхаіла Савіцкага.

ДЛЯ ЮНЫХ ЭКСКУРСАНТАЎ

Адной з самых складаных у тэхнічным плане, але пры гэтым вельмі важнай часткай віртуальнага праекта стане раздзел, прызначаны для маленчкіх наведвальнікаў галерэі. Не ўсе ведаюць, што Міхал Савічкі калісьці афармляў дзіцячыя кнігі. Між тым гэта цікавыя работы. На іх аснове, з дадаткам сучасных элементаў, будучы распрацаваны інтэрактыўныя праграмы для юных экскурсантаў. Віктарыны, складанне пазлаў з карцінамі мастака, іншыя актыўнасці дазволіць арганізаваць мультыбор. Такім чынам можна прыцягнуць падрастаючае пакаленне да вывучэння спадчыны вялікага беларускага мастака і гісторыі роднага горада і краіны.

Асабліва карпатлівай мусіць стаць праца па афармленні віртуальнага праекта. На думку аўтара, яно павінна быць не толькі эстэтычным, але і простым, каб кожны з наведвальнікаў лёгка арыентаваўся ў прапанаваным меню. Але, вядома ж, пры неабходнасці дапамогу акажа навуковыя спецыялісты. — У перспектыве — распрацоўка спецыяльнага сайта, які дазволіць часткі экспанатаў віртуальнай выставы інтэраактыўна карыстацца па ўсім свеце. Многія музеі ствараюць сваю копію ў лічбавай прасторы, і гэта добры спосаб захавання і папулярнага гістарычнай і культурнай спадчыны, — лічыць Юлія Кавалёва.

Святлана ЧЭКАЛАВА Фота Уладзіміра ШЛАПАКА

Мастацкая галерэя Міхаіла Савіцкага ў віртуальнай прасторы

“Класная” і яе каманда

Здымкі стужкі “Класная” Нацыянальнай кінастудыі “Беларусьфільм” стартвалі ў Мінску. Рэжысёр — Кірыл Халецкі, вядомы па карцінах “Кіношнікі” і “Культурны код”.

Сцэнарый фільма — пераможца конкурсу, што ледзь праводзіўся Міністэрствам культуры Рэспублікі Беларусь. “Класная дама” — такую назву мела праца, створаная магістрам педагогікі Андрэям Курсам і пакладзеная ў аснову новай карціны “Беларусьфільма”.

— Кінастужка мае вялікую сацыяльную значнасць. У цэнтры сюжэта — лёс маладой выпускніцы Беларускага дзяржаўнага педагогічнага ўніверсітэта імя Максіма Танка, настаўніцы гісторыі Беларусі і грамадазнаўства. Усё пачынаецца з размеркавання ў невялікую школу ў аграаралду, дзе галоўная героіня сутыкаецца з першымі індывідуальнымі няпростымі педагогічнымі справамі, — расказваў Кірыл Халецкі. — Наша задача — адлюстраваць тры аспекты, што не ляжыць на паверхні. Паказам унутраныя перажыванні настаўнікаў, іх тытанічныя намаганні на выхаванні дзяцей. Імкнемся падыняць простыя гэтай важнай прафесіі.

Здымкі пачаліся 5 лютага на тэрыторыі сярэдняй школы №5 імя Алега Кашавога. Па традыцыі разбілі талерку з назвай фільма і подпісамі ўдзельнікаў карціны. Вонкавы выгляд сталічнай установы, па словах рэжысёра, ідэальна ўпісваецца ў агульную атмасферу “Класнай”. Наступнымі эстафету прымуць школы ў Прылуцка, Сошнах, Пухавічах, Чэрвені. І ўсё гэта — за 35 дзён, частка з якіх выпадае на май.

— “Класная” — духоўнае, рамонтнае і месцамі драматычнае кіно. “Беларусьфільм” — знак высокай якасці, таму зробім усё магчымае, каб глядач прасякнуўся настроем стужкі, успомніў сваё педагогаў і класных кіраўнікоў, — адзначаў Кірыл Халецкі. — Створым таксама аб’яўлены, чароўны вобраз сельскай мясцовасці, які можа ўразаць.

У РОЛЯХ

У акцёрскім складзе — мноства выбітных імёнаў. Гэта, да прыкладу, народная артыстка Беларусі Тамара Міронава, член Беларускай гільдыі кінаакцёраў Віктар Рыбчыньскі.

З’явіцца ў карціне і міністр культуры, заслужаны артыст Беларусі Руслан Чарнецкі. Яго ўдзел, паводле слоў рэжысёра, быў узгоднены загалды, яшчэ да прызначэння на дзяржаўную пасаду.

— Руслан Іосіфавіч сыграе кіраўніка камісіі па размеркаванні ў БДПУ. Роля невялікая, эпізодычная, але вельмі яркая, у яго характары і тыпажы, — расказваў Кірыл Халецкі. — Будучы таксама тры акцёры з Масквы. Усе далові юныя, але вельмі перспектыўныя. Задзейнічаны ў фільме і артысты Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя Януба Коласа. У прыватнасці, вядучы майстар сцэны, уладальнік медалю Франциска Скарыны Юрый Кірыл Халецкі. — Наша задача — адлюстраваць тры аспекты, што не ляжыць на паверхні. Паказам унутраныя перажыванні настаўнікаў, іх тытанічныя намаганні на выхаванні дзяцей. Імкнемся падыняць простыя гэтай важнай прафесіі.

— У “Кіношніках”, што выйшлі ў пракат у 2023-м, мне далася роля антаганіста Ігара, — расказаў вядомае Аляксей. — Цяпер жа іграю маладога настаўніка інфарматыкі, выпускніка БДУ, якога з галоўнай героіняй звязвае любоўная лінія. Гэта добры хлопец, душа кампаніі. На яго заўсёды можна пакаласіяся — поўнае пападанне ў мой характар.

Яшчэ адзін яркі вобраз — школьнае завуч у выкананні Святланы Нікіфаравай. За яе плячыма — дзясяткі роляў у фільмах і серыялах, больш за 20 гадоў падрыхтоўкі акцёраў тэатра і кіно ў Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў.

— Усцешна, што “Беларусьфільм” ідзе наперад, рэалізуе новыя ідэі, — заўважыла Святлана Нікіфарова.

У цэнтры карціны — вечны канфлікт бацькоў і дзяцей, які і становіцца пунктам росту для юнай калелі. — Завуч — чулівая самотная жанчына, што нядаўна пахавала мужа, — расказвала пра ролю яе выканаўца. — Школа для яе — гэта другі дом. Да вучняў ставіцца як да родных дзяцей. З’яўленне ж маладога спецыяліста парушае некаторыя традыцыі і правілы, сфарміраваныя ў гэтай школе, з-за чаго адбываецца сварка. Аднак паступова героіня збліжаецца і знаходзіць агульную мову.

Аляксей Анісімаў

Ірына Мароз

Святлана Нікіфарова

Сярэдняя школа №5 імя Алега Кашавога

Удзельнікі здымачнага працэсу

Кірыл Халецкі

САМАЕ СКЛАДАНАЕ

Вобраз маладой настаўніцы на экране увасобіць актрыса Тэатр-студыі кінаакцёра Ірына Мароз. Да “Класнай” яна здымалася ў карціне Аляксандра Яфрэмава “Ліст чакання”, што выйшла ў пракат у 2023-м. Аднак галоўная роля ў поўным метраж ёй далася ўпершыню.

— Мая героіня — моцная, вольная і рэінавая, — сказала Ірына Мароз. — Дзівучына ўпоўнена ідзе да сваёй мэты, у чым вельмі блізкай мне. Шкава назіраць за тым, як яна мяняецца на розных жыццёвых этапах і якім чалавекам і педагогам становіцца ў канцы стужкі.

Самае складанае ў праекце, па прызнанні актрысы, — зладзіць з дзешымі, што іграюць адзінаццацікласнікаў — яе падлапечных.

— Розныя ўзрост, характар, патрэбы — усё гэта трэба ўлічваць. Да таго ж па сюжэце ў нас адбываецца канфлікт — самы складаны для мяне момант у прафесійным плане. Важна, каб супрацьстаянне на экране не адбілася на рэальных адносінах, — падзялілася асцярогай Ірына Мароз.

Свае школьныя гады, дарэчы, актрыса ўспамінае толькі з пэўнай ней:

— З некаторымі педагогамі да гэтага часу падтрымліваем сувязь. І мой персанж — зборная выява тры настаўнікаў, што сутракаліся ў жыцці. Тым не менш хачу прыўнесці і нешта сваё, асабістае. Спадзяюся, фільм дапаможа маладым спецыялістам адшукаць падыход да сваёй выхаванцаў, а дзіцей навучыць ставіцца да пачаткоўцаў з разуменнем.

Віалета ГРЫНКЕВІЧ
Фота: Уладзімір ШПАПАКА

Заявіць пра сябе і натхніцца

Адборачны тур IV Адкрытага рэспубліканскага конкурсу харэаграфічнага мастацтва “Час танцаваць” завершыцца 13 сакавіка. Фінальны этап зладзіць 5 красавіка ў канцэртнай зале “Мінск”.

“Час танцаваць” — маштабны сацыяльна-значны праект, арганізатарам якога з’яўляецца Рэспубліканскі культурна-асветніцкі цэнтр Упраўлення справамі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь. Місія конкурсу — папулярызацыя харэаграфічнага мастацтва, далучэнне людзей розных узростаў да багатай культурнай спадчыны краіны і захаванне пераемнасці танцавальных традыцый сярэдняга пакалення.

НЯЗМЕННЫ ПАДЫХОД

Галоўны прынцып — поўна адкрытасць — трымае ад заснавання праекта. Характарызуецца “Час танцаваць” наступным чынам: волонты ўдзел выканаўцаў з усіх рэгіёнаў Беларусі ды іншых краін, адсутнасць уступнага ўнёску, выстаўленне аднак адразу пазіла выступлення. Дзякуючы такой сістэме колькасць удзельнікаў расце з году ў год. Леташні фінал, да прыкладу, аб’яўнаў каля 850 танцоўраў. Цяпер, паводле слоў дырэктара РКАА Аляксандра Сідаранкі, у спартоўніцы прапашуецца свае сілы больш за 1000 чалавек.

— На працягу года арганізуем каля 200 розных мерапрыемстваў, — расказваў кіраўнік цэнтру. — Большасць з іх праводзіцца для гледачоў. “Час танцаваць” — асаблівы праект, створаны перш за ўсё для мастацкіх калектываў. Ён дазваляе падыліцца на запашаным досведзе, заявіць пра сябе і натхніцца. Асноўны кантынгент конкурсу — ансамблі Беларусі. З цэльнай прыямею выканаўцаў з іншых краін. Летаць, напрыклад, да праекта далучыліся танцоўры з Кітайскай Народнай Рэспублікі і Расійскай Федэрацыі: іпер супрацоўнічаем з аб’яднаннем “Сюрпрыз” з Барнаўла.

3

4

5

На фота: 1. Лягатын спартоўніца. 2—5. Падчас III Адкрытага рэспубліканскага конкурсу харэаграфічнага мастацтва “Час танцаваць” (2024 год).

ПУНКТЫ РОСТУ

Праект мае насычаны адукацыйны складнік, што рэалізуецца ў два этапы. Падчас фіналу заняты праводзіцца для педагогаў і выхаванцаў. Сваім вопытам дзеляцца творчыя калектывы Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў, а таксама пераможцы мінулых гадоў. Другі “тур” прыпадае на летапад. У ролі вучняў — толькі кіраўнікі ансамбляў. Адываюцца больш сесныя зносіны прафесіяналаў. Важна, што далучыцца да вольных семінараў могуць і тыя, хто не ўдзельнічаў у конкурсе, — расказваў Аляксандр Сідаранка.

— На працягу 40 гадоў дорым гледачу прыгасоць беларускай народнай культуры і выхоўваем маладое пакаленне ў любові да нацыянальнай спадчыны, — расказвала кіраўніца ансамбля Анастасія Дзюбель. — Спецыялізуемся на народным танцы, вывучаем таксама класічны і эстрадны. Грашовая ўзнагарода значна дапамагае калектыву. Дзякуючы прызу мы пашлі сінічныя касцюмы ў традыцыйным беларускім стылі.

НА ДУМКУ ДАСВЕДЧАНЫХ

Ацэньваць канкурэнтаў будуць сапраўдныя мэтры харэаграфіі. Старшыня камісіі — заслужаны дзеяч мастацтваў Рэспублікі Беларусь, лаўрат міжнародных конкурсаў, кандыдат філагалічных навук, прафесар, загадчык кафедры харэаграфіі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў Святлана Гуткоўская. Ганаровую місію яна выканала ўжо ў чаршты раз. Зрэшты, склад журы амаль не мяняецца. Такія практыка дазваляе экспертам бачыць важную тэндэнцыю развіцця харэаграфічнага мастацтва ў Беларусі, даваць ім грунтоўную аднак.

— Разглядаецца не толькі тэхнічны аспект выступлення, але і акцёрскае майстэрства, касцюм, тэма і ідэя твора, агульная арганічнасць. Узровень калектываў прыкметна расце, пашырэнне тэматычнага палітра. Сінічныя культура становіцца багацейшай, што выяўляецца ў разнастайнасці касцюмаў і музычнага матэрыялу. Аналізуем і ўлічваем у далейшай працы праблемныя ўчасткі кожнага этапу, — падзялілася назіраннямі старшыня журы.

ГАЛОЎНЫ ГЛЯДАЧ

Фінал маштабнага праекта, паводле слоў Аляксандра Сідаранкі, змогуць убачыць усе ахвочыя. Важная катэгорыя гледачоў, якую асабліва чакаюць, — студэнты, якія ў перспектыве атрымаюць кваліфікацыю педагогаў-харэаграф. “Час танцаваць” для іх — выдатны шанец набрцца ведаў для будучай прафесійнай дзейнасці.

Віалета ГРЫНКЕВІЧ
Фота з сайта Канцэртнай залы “Мінск”

Касцёл як скарбніца

Рэстаўрацыя касцёла Божга Цела ў Нясвіжы доўжыцца ўжо пятнаццаты год — грунтоўна, без лішняй спешкі і... вынікова. Не так даўно адбылося сенсацыйнае адкрыццё і раскрыццё сценаніс на фасадзе — і вось ужо вежа-званіца займела новы дах. Прычым кожны этап прац, якія стабільна фінансуюцца з дзяржбюджэту, адкрывае новыя цікавыя сюжэты, звязаныя з гэтым, здавалася б, вядомым усім помнікам.

У ЧАКАННІ ПАЦІНЫ

Пабачыўшы здымкі наверхі вежы, сёй-той ў сацсетках абурўся, маўляў, наваробка! І сапраўды, новы элемент пакуль не мімікруе пад даўніну, а таму бярэ на сябе зашмат увагі. Але архітэктар-рэстаўратар Андрэй Карпук запэўнівае: прайдзе трохі часу — і медзь пакрые шліхетная пашина.

Прац якая год-два дах на вежы вонкава не будзе адрэзнівацца ад касцельнага, які мы таксама нядоўна абнавілі, — кажэ адмысловец. — Не, зліяная паціна, якую многія бачылі ў паражожа на Заходняй Еўропе, тут не з'явіцца: на Беларусі іншы клімат, ды і медзь мы выкарысталі іншай маркі, больш якасную. Таму колер мае стаць цёмна-бронзавым.

Што да "наваробства"... Як тлумачыць спецыяліст, тэхнічны стан даху адназначна патрабаваў "хірургічнага ўмяшання". Многія кроквы ўнутры прагнілі, ды і карніз нацярпаў сыпача. "Барані Божы, нейкі аскепа трапіць на галаву турыста!" — дадае архітэктар.

Кроквы і карніз складзеныя, лічы, наноў. Ды Андрэй Карпук запэўніў: усе аўтэнтычныя элементы, якія магчыма было захаваць, пры аднаўленні захаваныя. Таму недзе папова бярвення — "родныя".

УРАТАВАНЫ ЗВОН

Узніўшыся па стромкіх сходах на верхні ярус вежы, назіраю за тым, як майстар усталявае вялізны зван. Справа мае свае нюансы, якіх архітэктар дэталёва абміроўвае з прабачамым касцёла Пётр Шарко. Пагадоў гісторыя гэтага чыгуначна гарызэнта варта пара Караткевіча.

Гукі мажонка звона чулі многія з Радзівілаў: ён быў адліты амаль трыста гадоў таму і прызначаўся для іншага касцёла (у Нясвіжы іх талы было шэсць). Ды ад кляштар бедыктынаў, які месціўся на зашчыненых гарогах непаладзілі ад горада, да нашага часу захаваўся хіба лічаныя каменчыкі. Плюс пару старых маляночкаў... і той самы зван.

— Як мы нядоўна выявілі: кроквы рабілі нават з паламаных тэлеграфных слупоў, на іх засталіся рэшткі ізалятараў, — распавядае Андрэй Карпук. — Выкарыстоўвалі ўсё, што трапілася пад руку.

Гэразім прабачылі і простых ніжэйшых чыгуначных слупоў. Аднак зроблены імі дах праз сем дзесяцігоддзяў запатрабаваў замены. Таму нядоўна рэстаўрацыя была вельмі сучасовай.

Сценаніс касцёла — бадай самы раскошны ў Беларусі — ад вайны і слоты не пацярпеў. Але патраба ўжо рэстаўрацыі наспела: час няёмкіны... Гэтыя далікатныя і няшчэпыныя працы пачнуцца неўзабаве.

Завалася б, фрэскі Гескага і яго папалічкі вывучаныя ўжо дасканала, ім прысвечаны грунтоўныя навуковыя манарграфіі. Тым не менш Андрэй Карпук не выключнае: даследчыкаў чакаюць новыя адкрыцці. Бо ўжо першыя занджы паказалі: магчыма, арыганальны жывапіс меў зусім не тую яркую танальнасць, да якой мы прывыклі.

Аднак гэта — у планах на будучыню. А вось старадаўні зван зноў дагучыць неўзабаве. Прычым на поўны голас: у яго з'явіўся новы чыгуначны язык.

З ТЭЛЕГРАФНЫХ СЛУПОЎ

Кейндз Каласоўскі пакінуў па сабе ў Нясвіжы настолькі добрую памяць, што ў яго гонар названая вуліца! Бо ўратаваў не толькі зван з арگانам, але і многія іншыя культурныя скарбы, якіх у касцёле — безліч.

Калі ў ліпені 1944-га снарад моцна пашкодуў дах храма, прабачылі мабілізаваў мисовы люд на талку — халія ў ваенны час ва ўсіх былі іншыя клопаты... Новы дах з'явіўся яшчэ да вясенніх дажджоў, смаротна шкодных для знакамітых фрэсак "з эфектам 3D".

— Як мы нядоўна выявілі: кроквы рабілі нават з паламаных тэлеграфных слупоў, на іх засталіся рэшткі ізалятараў, — распавядае Андрэй Карпук. — Выкарыстоўвалі ўсё, што трапілася пад руку.

Гэразім прабачылі і простых ніжэйшых чыгуначных слупоў. Аднак зроблены імі дах праз сем дзесяцігоддзяў запатрабаваў замены. Таму нядоўна рэстаўрацыя была вельмі сучасовай.

Сценаніс касцёла — бадай самы раскошны ў Беларусі — ад вайны і слоты не пацярпеў. Але патраба ўжо рэстаўрацыі наспела: час няёмкіны... Гэтыя далікатныя і няшчэпыныя працы пачнуцца неўзабаве.

Завалася б, фрэскі Гескага і яго папалічкі вывучаныя ўжо дасканала, ім прысвечаны грунтоўныя навуковыя манарграфіі. Тым не менш Андрэй Карпук не выключнае: даследчыкаў чакаюць новыя адкрыцці. Бо ўжо першыя занджы паказалі: магчыма, арыганальны жывапіс меў зусім не тую яркую танальнасць, да якой мы прывыклі.

Ілья СВІРЫН

На фота: 1. Легендарны зван. 2. Унікальныя фрэскі. 3. След сабачы XVI стагоддзя.

САБАЧЫ СЛЕД У ГІСТОРЫІ

Як патлумачыў архітэктар, дасуп турыстаў на званіцу пакуль не прадугледжаны. Халія ахвотнікі знайшліся б — кравіды атулць ад крывавага ўражання.

Вядома, тым тысячам наведальнікаў, якіх у сезон штодня прывязджаюць у Нясвіж, ніяк не ўдзіліся ад гэтых званіц. Аднак зроблены імі дах праз сем дзесяцігоддзяў запатрабаваў замены. Таму нядоўна рэстаўрацыя была вельмі сучасовай.

Для такіх невялічкіх груп можна адкрыць доступ і ў закрытыя або на колінішную галерэю, што злучае каля імагоў даху і ўзровень даху. Для такіх невялічкіх груп можна адкрыць доступ і ў закрытыя або на колінішную галерэю, што злучае каля імагоў даху і ўзровень даху.

Так, калі ў Нясвіжы ўражвае не толькі агульная велічнасць, але і мистам добрых дэталей. Прыкладам, тут ёсць дзвярныя замкі, якім амаль тры сотні гадоў, але яны і сёння выконваюць сваю функцыю. Па словах архітэктара, Радзівіл Рыбачыні ў замках добра памятуў, таму адмыслова запрашаў майстроў з Шатландыі.

Аднак гэта: ужо ў наш час лік аўтэнтычных артэфактаў панаўняецца. Нават каталіцкай рэстаўрацыя і знакаміта крыва-арыганальны дызайн. Шго лішні раз сведчыць, у гэтай святыні гісторыя не толькі захоўваецца, але і працягваецца!

Ілья СВІРЫН

На фота: 1. Легендарны зван. 2. Унікальныя фрэскі. 3. След сабачы XVI стагоддзя.

Ніць народнага мастацтва

На нядоўнай выставе дасягненнў "Мая Беларусь" у Мінску мала хто не затрымліваўся ля стэнда Капыльскага раёна: наведвальнікаў прываблівалі незвычайныя ручнікі. Здзіўляла не толькі выразнасць арнаментаў, але і двухбаковасць вырабаў — рэдкасць!

Традыцыя закладнага ткацтва чырванабельных ручнікоў, якая лічыцца адной з найбольш старажытных на Беларусі, атрымала распаўсюджванне менавіта ў вёсцы Семяжава, з'яўляецца ўнікальнай і ў 2012 годзе была ўключана ў Дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь.

СПРЯБЛНЫ ЗБЕГ АБСТАВІНАЎ

— Ткацтва ў нашым мястэчку квітнела здаўна, — распавядае загадчыца раённага Дома ткацтва, народны майстар Беларусі Таццяна Волкава. — Яшчэ ў 1862 годзе, да якога адносіцца першая пісьмовая згадка пра Семяжава, слава пра нашых умельцаў ішла далёка па акрузе. На Капыльчыне талы было шмат мануфактур, ды выраблялі шпалеры. Фабрычныя металы і спосабы ткацтва перанялі сельскія майстры і апапавалі да хатніх умоў. Іх мастацтва знаходзіла падтрымку ва ўладальніках зямляў — князёў Аселькавічаў і Радзівілаў.

З тых часоў рамяство перадавалася ў сям'ях з пакалення ў пакаленне. У пасляваенны перыяд XX стагоддзя ў Семяжаве жыло нямала ткачых, якіх працавалі надомніцамі ад мінскай і слудзкай фабрык. Носбіты майстэрства з задавальненнем дзяліліся вёдамі з навічкамі.

З 1996-га ў Беларусі ўсё больш сталі цікавіцца старажытнымі рамяствамі. На Капыльчыне ажыццяўлялася шмат-этапная праграма па адраджэнні, захаванні і развіцці народнай творчасці. Адной з першых майстэрц, якія пачалі праводзіць навучна-метэжніцкі закладнага ткацтва, была кіраўніца гуртка пры Семяжаўскім цэнтры культуры і адпачынку Валентына Кіеня. За адкрыццём Цэнтры ткацтва перайшла працаваць майстра-метастыдэстам установа. Менавіта ў яе клястэлі з'явіліся рукі і трапіла ў 2005-м выпускаюцца дэкаратывна-пры-

кладнага аддзялення Салігорскага педкаледжа Таццяна Волкава. Дзёўчына працягвала збор экспанатаў, застала канчатковы этап стварэння Цэнтры ткацтва. — Наша ўстанова сумішчае функцыі музея і майстэрні, — кажэ Таццяна Мікалаўна. — У адной зале прадстаўлены станкі, інструменты, прыстасаваныя, якіх выкарыстоўвалі продкі для пасадкі, вырощвання, збору і апрацоўкі лёну, а таксама для ткацтва. У другім можна ўбачыць тканяныя рэчы канца XIX — пачатку XX стагоддзя (коўдры, ручнікі, строй).

Гэтымі днямі ў рамках 38 Міжнароднага фестывалю рамястваў "Surajkund International crafts mela 2025" у Фарыдабадзе (Індыя) працуе выстава беларускай творчасці, дзе экспануюцца нашы традыцыйныя рамяствы і практыкі. У складзе дэлегацыі — Таццяна Волкава.

УНІКАЛЬНЫЯ АСАБЛІВАСЦІ

Іх у культуры Семяжава некалькі. Па-першае, гэта закладнае тэхніка ткацтва. Вельмі складана! У ткачых нават бытаваў тэрмін "забіная тэхніка". Такія ручнікі былі толькі святочныя. Існуе больш за 20 розных узораў: "П'яўка", "Бяззавы лісток", "Дзяды", "Арловы ножкі", "Блудны крыж" і інш.

Цікавае ўяўляюць і мясцовыя строй. — У кашуль былі ўстаўкі з узорами на рукавах, выкананых у закладной тэхніцы або выштых напіслам, — гэта яшчэ адна ўнікальная тэхніка. Яна існавала ўсяго ў некалькіх раёнах Міншчыны і называлася "нашыванне". Нечым нагадвае аплікацыю. Узоры пераключаліся з тэхнік закладнага ткацтва, і колеры выкарыстоўваліся таксама белыя і чырвоныя, — працягвае адказваць Таццяна. — Спалінаць ў складку маглі быць тканіны ці з пакуной тканіны, але абавязкова яркага колеру. Фартухі — чорныя, таксама ў складку, упрыгожаныя карункамі і наштрочкамі па нізе. Калі наштрочкі былі рознакаляровыя, фартухі лічыліся святочным, а калі выкарыстоўваліся белыя ніткі — будзённым. Таксама сустракаліся белыя фартухі, іх аправалі з чорнымі спалінамі. Цікавы элемент строю — шнурочка, гэта значыць

ЁСЦЬ ШТО ПАКІНУЦЬ НАШЧАДКАМ!

Загачдчыя падкрэслівае: у Цэнтры імкуньця захоўваць не толькі сваё адметнае, але і ў цэлым традыцыйнае беларускае народа. Відзецца плённая праца па далучэнні дзяцей і моладзі да матэрыяльнай і духоўнай культуры: праводзіцца інфармацыйныя галзіны, майстар-класы, цыклы заняткаў, гульнявыя праграмы, арганізуецца творчыя сустрэчы з майстрамі старэйшага пакалення.

На нашай базе з 2010 года працуе "Школа ткачоў", з 2021-га — гурток шпалеры, — расказвае Таццяна Мікалаўна. — Сюды прыходзіць малая дзеці. Яны ўвучаюцца рабіць габелены на рамках. Гэты этап навучання рыхтуе іх да далейшага пераходу ў "Школу ткачоў". — Мы стараемся заздзігнаць усе рэсурсы, каб адраджаць, захоўваць і працягваць традыцыйны продкаў, — адзначае Таццяна Волкава. — Нам ёсць што пакінуць нашчадкам і ёсць каму гэтыя веды перадаць!

На фота: 1. Да творчасці нашых майстроў у Індыі вялікая цікавасць. 2. Народныя майстры Беларусі Валентына Кіеня, Таццяна Волкава і Вера Мікалаўна. 3. Узор "П'яўка". 4. Семяжаўскі пасы.

Святлана ЧКАЛАВА
Фота з архіва гераіні

Працяг. Пачатак у №6 ад 07.02.2025.

Першая з першых

Хоць імя Марыі Чарноўскай і яе знакамітае публікацыя былі вядомыя ў XIX–XX стагоддзях далёка за межамі краіны, сёння гэту літаратарку і фалькларыстку мала хто прыгадвае нават на радзіме. Выпраўляючы недахоп, працягваем наш “серыял”.

У ПАПЯРЭДНІЙ СЕРЫ

У першай частцы мы прывялі ўмоўную біяграфію Марыі Чарноўскай — паводле Геналія Кісільева, маўляў, жыла ў Вільні ў XIX стагоддзі, пабывала ў Губеншчыне (Чэркаўскі раён), напісала ў 1817 годзе артыкул. Такая думка прыйшла да даследчыка праз тое, што ў сваёй публікацыі аўтарка параўноўвала Віленшчыну з прылеглымі паветамі і Белую Русь (ваколіцы Чэркава).

Тут варта прыгадаць, што ў XIX стагоддзі мелася на ўвазе, калі казалі “Белая Русь”. Беларуская губерня Расійскай імперыі з’явілася на мапе неўзабаве пасля перагата падзелу Рэчы Паспалітай (праведзены ў 1772-м, зацверджаны на сойме ў 1773—1775-м). У межах губерні былі аб’яднаны частка Палачыны, Віцебшчыны, Магілёўшчыны і Гомельшчыны. Пазней імператар Аляксандр I падзяліў Беларускае губерню на Віцебскую і Магілёўскую, але назва Белая Русь заставалася за тым рэгіёнам. Вёска Губеншчына (Губіншчына, Чэркаўскі раён), у якой у 1816 і 1817 гадах Чарноўская праводзіла палывыя назіранні, знаходзілася ў Магілёўскай.

ЧАРНОЎСКІЯ ГЕРБА ГРАБЛІ

Сёння пазнаёмімся з прадкамі Марыі Чарноўскай, у адрозненне ад Чарноўскіх або Чарноўкіч, у Вільнім Княстве Літоўскім не было імя. Храналагічна першая згадка прывішча, знойдзена на сёння, датуецца 3 лістапада 1594 года. Падчас Наваградскага калоніі пад’яўляецца ваяводства Валентыя Чарноўскага, яго жонкі Ганны Пятроўны Брашчэўскай і іх шматлікіх сваякоў.

Далей ад самага захаду краіны мы пераносімся на самы ўсход. У 1650-м у падымным перапісе Смаленскага ваяводства ВКЛ фігуруе Матэвуш Чарноўскі, які меў маінтак Лівоншчына (з вёскамі) у стане Лівонскім (сёння вёска Леанідава каля Ельні ў Смаленскай вобласці), а таксама пляч у Смаленску. У 1654-м гэтыя землі былі страчаны, і Чарноўскія перабраўшча на захад. У 1690-м мы іх бачым каля Вілаў, дзе нейкі неўзаможны шляхціч Чарноўскі валодаў Маляшын. Знайшлася і згадка, што павязвае Чарноўскіх з родам Грушніцкіх, што жылі блізу Ракава ў Выганцах. Вядома, што Міхал Грушніцкі, наш выбітны кампазітар (“К” №46 і 49, 2021), меў сына Каралі Бернарда, жонкай якога стала Эмілья Стэфанія Чарноўская.

А шпир зазірнем у Нацыянальны гістарычны архіў, дзе захоўваецца дваранская справа роду Чарноўскіх. Скаладаецца яна з дакументаў 1825–1868 гадоў — усяго 50 аркушаў. І тычыцца галіны, што жыла ў Ігуменскім паветце Мінскай губерні. Але маюцца і згадкі пра віленскую галіну, з якой паходзіла наша геранія.

Дарэчы, у Мінску, насупраць Нацыянальнага мастацкага музея, і па сёння стаіць былы даходны дом Свяціцкіх, дзе арандавала кут архітэктурнае бюро Аліксандра Генрыка Гая, а таксама быў першы таксаматарны парк, якім кіраваў гаспадар дома Зыгмунт Свяціцкі.

Міхал нарадзіў трох сыноў — Юзафа, Габрыэля і Андрыя. Апошні памером першым, таму старэйшыя браты падзялілі спадчыну на бацьку і развішліся ў розныя бакі краіны. Габрыэль у 1770-м атрымаў патэнт на чын рогіметра мсціслаўскага, а ў 1789-м набыў у Аршанскім паветце маінтак Карытніцу ў Тадэвуша Карказовіча, старасты кляўскага. Мы яшчэ вернемся да гісторыі гэтай “аршанска-ігуменскай галіны”. А пакуль увагу скіруем на сам’ю Марыю, якая паходзіла з віленскай галіны.

МСЦІСЛАЎСКІ ЛОЎЧЫ

У справе Чарноўскіх Мінскага дваранскага дэпутатскага сходу прастанулі віленскай галіны згадваюцца ўсяго пару разоў — Юзаф (брат Габрыэля) і яго сын Станіслаў, доктар медыцыны.

Бацька Марыі нарадзіўся каля 1736-га. У кнізе каралеўскіх архіваў на розныя ўралы і ганаровыя чыны, што захоўваецца ў Літоўскім дзяржаўным гістарычным архіве, а таксама гістарычнай літаратуры, мы знайшлі звесткі: 17 сакавіка 1784 год ад караля Станіслава Аўгуста Панятоўскага ён атрымаў патэнт на ганаровы тытул лоўчага мсціслаўскага. Некалі лоўчына сачылі з лясной гаспадаркай і за тым, каб вялікі князь літоўскі, прыкладам, не застаўся на палявіны без трафеяў. Але пазней тытул стаў ганаровым, дзе абавязкаў. Пры гэтым у іерархіі вякоўства ён займаў неаблагу пазіцыю, у самым центры, паміж скарыбнікам і мечнікам. Калі б усё ішло па плане, то з такой высокай стартвай пазіцыі Юзаф Чарноўскі мог бы прапусціцца вельмі высока. Але так не сталася. Бо неўзабаве знікла дзяржава продкаў і старая тытул пераўтварылася ў дым.

Ажаніўся Юзаф з Пётранэлай Валяндскай герба Абданк. Род гэты вывядзіўся з Мінскага ваяводства і быў вядомы там яшчэ з XVII стагоддзі. Пётранэла, дачка Барталамея і Канстанцыі, прыйшла на свет 13 ліпеня 1755 года ў Губеншчыне Габрыэўскай п.парці. Завершыла Пётранэла зямны шлях 8 студзеня 1829 года (27 снежня 1828 па старым стылі). Здарылася гэта ў Вільні, па ўласным доме Чарноўскіх.

Пакавалі старэйшыя ўладу на “могілаках касцёла Гарты Збавіцеля” (будучых Росках). А пазней пра ёй знайшлі спачын нашчадкаў — сын Станіслаў і яго дзеці (сямейная магіла захавалася да сёння).

Згодна са знойдзенымі звесткамі, у сам’і Юзафа і Пётранэлы нарадзіліся чацвёрка сыноў — Казімір, Міхал (1786–1861), Людвік, Станіслаў (1789–1856) і дачка Марыя (1790–1870), месца для якой сям’я падладоў генеалагічнага дрэ-

1

2

3

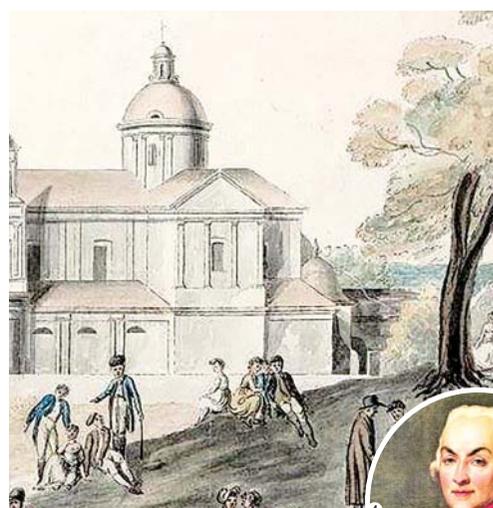
4

5

6

7

8

4

ВІЛЕНСКІ КАРБАНАРЫЙ

Гартачы ў пошуках каліва інфармацыі электронную падышчу “Кур’ера віленскага” за 1797 год, у №14 (17 лістапада) выпалкова было зроблена шакуючае адкрыццё. На ўсю першую паласу быў напрукаваны “Універсал правячага Літоўскага губерні генерал-фельдмаршала князя Пяўла І пачынае рыхтавацца змова на землях былой Рэчы Паспалітай. Пасля раскрыцця нешматлікага і стратэгічна падполля адбылося арышты, допыты і па канчатковым пасяджэнні суда ў сталічным Сенаце (адным з засядальцаў быў сенатар, тайны радца і вядомы публіцыст-професар Станіслаў Кандратовіч) на пятым месцы красавала імя Юзафа Чарноўскага, лоўчага мсціслаўскага. Усім пералічаным адмаўлялася. Усім правам, нават у праве “каб лю-

6

5

7

8

9

10

11

12

супраць Паўла І у расійскай сталіцы высявала сапраўдна змова, якая прывяла да адрэчэння ад трону імператара і яго забойства гвардзейскімі афіцэрамі ў сакавіку 1801-га.

На гэтым тле ўчарашнія “злачынцы” выглядалі ўжо дрэбнімі хулганамі, таму чарговы імператар Аляксандр І ў 1801-м даў “падполчыцкім” амністыю. І яны вярнуліся на радзіму (што перажаў іспыты Сібіры). Апошнія звесткі пра Юзафа, знойдзеныя на сёння, тычацца чэрвеня 1801-га, калі ён з Табальска пісаў ліст у Вільню да Пятра Храпаніцкага (брыгадзіра расійскіх войскаў?). На гэтым следы Юзафа Чарноўскага абрываюцца. Але наўрад ці стары лоўчы, а было яму каля 65 гадоў, застаўся б у Табальску і не вярнуўся ў Вільню. Туды, дзе яго чакалі жонка і дзеці, якіх трэба было вывodziць у людзі.

А літаральна за месца да арышту, у кастрычніку 1797 года, у віленскім касцёле Пятра і Паўла Юзаф і Пётранэла Чарноўскія дапоўнілі святым алеем хрост сына Станіслава, народжанага ў 1789-м. У гэты час бацька Марыі выконваў функцыю адміністратара ў маінтку Кайраны (усходні прыгарад Вільні). Кайраны належалі беларускаму роду Лапацінскіх, гаспадару ў іх вядомы рэлігійны і грамадскі дзеяч ВКЛ Юзаф Лівон Лапацінскі (1751–1803). І тут узнікае пытанне: а ці не там нарадзілася наша Марыя? На жаль, падвержана згадкай не ўдалося, бо метрычныя кнігі касцёла Пятра і Паўла захаваліся не ўсе.

Дарэчы, з гэтым касцёлам шчыльна звязана жыццё яшчэ адной беларускай знакамітасці. У праемежках паміж прыватнымі ўрокам музыкі тут працаваў арганістам кампазітар Станіслаў Манюшка (1819–1872). Аднойчы, выйшаўшы з касцёла і ўскаражыўшыся на высокі пагорак побач, з якога Вілія і Вілія былі як на далоні, ён расчудлена сказаў: “І не будзь ты пасля гэтага ўсяго ліўвінам!”

ПРАЦЯГ БУДЗЕ

Мы вернемся да сам’і нашай гераніі, дакладней да яе старэйшых братоў: мастака і мастацтвазнаўца Міхала, доктара Станіслава, чалавека без асаблівага роду заняткаў, але вядомага ўсей Вільні Людвіка і брата стрэчанца Казіміра. Таго, якога яшчэ завуль “беларускі капітан Нэма”. Гэты Чарноўскі, седзячы ў Пётранэлаўскай фартыцы, паклаў пачаткі расійскага паводнага флоту. Будзе аб ім і нешта новае.

Зміцер ЮРКЕВІЧ

Афіша з 14 па 21 лютага

- **Пастаянная экспазіцыя.** “Фотарэкт” ў свеце запавяднай прыроды”. Да святкавання стагоддзя Дзяржаўнай прыродаахоўнай установы “Бранскісі біясферны запаведнік”. Да 17 лютага.
- **Выстава “Лейба Альярковіч. Да 150-годдзя”. Да 23 лютага.**
- **Выстава “Сцяг Перамогі”.** Культурна-патрыятычны праект, прысвечаны 80-годдзю Перамогі і заканчэння Вялікай Айчыннай вайны. Да 24 лютага.
- **Выстава “Страты і вяртанні. Лёс мастацкіх каштоўнасцей Дзяржаўнай карнічнай галерэі. 1939–1957”.** прымеркаваная да 80-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў і 85-годдзя Нацыянальнага мастацкага музея. Да 2 сакавіка.
- **Выстава “Расія – Беларусь. Скрыжаванне лёсаў”. Да 31 сакавіка.**
- **Экспурсіі: “Самыя-самыя...” (6+).**
- **“Якога колеру зіма?” (6+), “Казкі Усходу” (10+), “Міфы Старажытнай Грэцыі і Рыма” (10+), “Партрэты даўня мінулых пакаленняў...” (10+), “Тыя можаць яна?” (16+), “Жаночы партрэт” (16+), “Мінск у музеі” (16+).** Правадзіцца заўсёды.

МУЗЕЙ “ДОМ ВАНКОВИЧУ. КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА 1-Й ПЯЛОВОЙ ХІТ”
г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а, тэл.: 8 017 3637796, 8 017 3588878

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- **Праграма “Каляныя «постаркі» шляхцкай сям’і».** Правадзіцца заўсёды.
- **Квест “Тамніцкі старажытны сям’і».** Паліпаўдні заўсёды.
- **Квест “Пашукі мінулага”.** Правадзіцца заўсёды.
- **Экспурсіі “Інтэр’ер шляхцкай сям’і».** Паліпаўдні заўсёды.
- **Паліпаўдні заўсёды.**
- **Экспурсіі “Шлях мастака Валенція Ванковіч”.** Паліпаўдні заўсёды.
- **Экспурсіі “Сям’іны партрэт”.** Паліпаўдні заўсёды.

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА
Мінскі раён, Ашчынска-Парадзкія с/с, в. Акаліца, вул. Івануская, 176, тэл.: 8 017 5074468

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- **Выстава “Хронік Музея беларускага народнага мастацтва. 45 гадоў”.** прымеркаваная да 45-годдзя з дня адкрыцця філіяла для наведвальнікаў. Да 2 сакавіка.
- **Батлечны спектакль “Праводзіцца заўсёды. Майстар-клас “Саломаліччэне”.** Правадзіцца заўсёды.
- **Майстар-клас “Ліўка-матанка”.** Правадзіцца заўсёды.
- **Майстар-клас “Нацтва”.** Правадзіцца заўсёды.

МУЗЕЙ В.К. БЯЛЫНЦКАГА-БІРУЛІ
г. Магілёў, вул. Ленінская, 37, тэл.: 8 0222 650203, 8 0222 658900

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- **Art-lectorium “Зразумела мастацтва”.** Правадзіцца заўсёды.

Падрабязней на сайце artmuseum.by альбо па тэлефонах 8 0222 650203, 8 0222 658900.

1. Вільня, Антонаў касцёл Св. Пятра і Паўла. Юзаф Пешка. 1808.
2. Герб Грабллі.
3. Беларускае губерня (фрагмент мапы 1800 г.).
4. Гайна. Напалеон Орда. 1876.
5. Мікалай Рэліні, партрэт ХІІІ ст.
6. Павел І, невядомы мастак, канец 1790-х.
7. Дом Свяціцкага (фота аўтара).

МАГІЛЁўСКИ АБЛАССНЫ ДРАМАТЫЧНЫ ТЭАТР
г. Магілёў, вул. Першамайская, 7,
тэл.: 8 0222 656604 (каса),
сайт: mdrama.by

- Чароўная казка "Іван Царэвіч і Шэры Воўк" (18+). Начны паказ і фотасэт у дэкарацыях. Прэмера. **14 лютага ў 19.30, 15 лютага ў 19.30.**
- Музычная казка ў 1-й дзеі "Шматкі па закутках" (0+). **15 лютага ў 12.00.**
- Чароўная казка "Іван Царэвіч і Шэры Воўк" (6+). **16 лютага ў 12.00.**
- Смешная гісторыя каханьня непатрэбных людзей у 2-х дзеях "Дурнічка і зэк" (16+). **16 лютага ў 18.30.**
- Чалавечая камедыя "Сабачнае сэрца" (12+). Гастролі тэатра "Ля Моста" (Перм, Расія). **18 лютага ў 18.30.**
- Насланне "Дыёт" (12+). Гастролі тэатра "Ля Моста" (Перм, Расія). **19 лютага ў 18.30.**
- Фантастычная камедыя "Жаніцьба. Фантасмагорыя" (12+). Прэмера медыйнага спектакля. **20 лютага ў 18.30.**
- Камедыя "Рамантыкі" (12+). **21 лютага ў 18.30.**

УНП 700184059

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
г. Мінск, пл. Парыжскай Камуны, 1,
тэл.: 8 017 2431041 (каса),
8 017 3615493

- Балет у 3-х дзеях "Рамэа і Джульета" (12+). **14 лютага ў 19.00.**
- Экскурсія "Унікальны свет закулісы Вялікага тэатра Беларусі" (6+). **15 лютага ў 14.00, 20 лютага ў 15.30, 22 лютага ў 14.00.**
- Опера ў 2-х дзеях "Вяселле Фігаро" (12+). **15 лютага ў 18.00.**
- Балет у 3-х дзеях "Карсар" (12+). **16 лютага ў 18.00.**
- Канцэрт "Шэдзёры барока" (12+). Камерная зала імя Л. Александровскай. **16 лютага ў 18.30.**
- Опера ў 2-х дзеях "Дзікае паляванне караля Стаха" (12+). **18 лютага ў 19.00.**
- Балет у 3-х дзеях "Рамэа і Джульета" (12+). **19 лютага ў 19.00.**
- Опера ў 4-х дзеях "Травіята" (16+). **20 лютага ў 19.00.**
- Балет у 3-х дзеях "Дон Кіхот" (12+). **21 лютага ў 19.00.**
- Канцэрт "Імя – Каханне" (12+). Камерная зала імя Л. Александровскай. **21 лютага ў 19.30.**
- Вакальна-харэаграфічнае прадстаўленне на музыку беларускіх кампазітараў "Пятэчыны дзённых памяці" (12+). Прэмера. **22 лютага ў 18.00.**
- Балет у 2-х дзеях "Ілюзіі Каханьня" (16+). **23 лютага ў 18.00.**
- Канцэрт "Заўсёды ў маім сэрцы. Музыка Італіі, Іспаніі і Кубы" (12+). Вечары з "Серанадай". Камерная зала імя Л. Александровскай. **23 лютага 18.30.**

УНП 191081322

БЕЛАРУСКИ ТЭАТР "ЛЯЛКА"
г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2,
тэл.: 8 0212 669077 (каса)

- Музычная казка ў 2-х дзеях "Церам-церамок" (3+). Глядзельная зала. **15 лютага ў 11.00.**
- Інтэрактыўны спектакль "У гасяцях у Вожыка і Медзведзяніц" (2+) ад тэатра лялек "Ухтышка", Віцебск. Фае тэатра. **15 лютага ў 17.00.**
- Інтэрактыўная казка "Вясёлы Дарафей" (3+). Глядзельная зала. **16 лютага ў 11.00.**
- Да дня роднай мовы. "Да мяне прытулілася Слова". Песні, вершы, проза Вольгі Русілікі і спектакль "Кацёл з каменчыкамі". Глядзельная зала і фае тэатра. **21 лютага ў 18.00.**
- Казка-гульня ў 1-й дзеі "Прыгоды Калабка" (3+). Глядзельная зала. **22 лютага ў 11.00.**
- Інтэрактыўны спектакль "Казкі чароўнага лесу" (2+) ад тэатра лялек "Ухтышка", Віцебск. Фае тэатра. **22 лютага ў 17.00.**

УНП 300001869

Нацыянальны мастацкі музей Рэспублікі Беларусь
аказвае фізічным і юрыдычным асобам паслугі па рэстаўрацыі і кансервацыі ікон, твораў выяўленчага і дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва.
Тэлефоны: **8 017 3970163, 8 025 6677819.**

УНП 100377771

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПАВЕДНІК "НЯСВІЖ"
г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19,
тэл.: 8 01770 20602, 8 01770 20660,
8 029 5518051, 8 029 1903149

- Палацавы ансамбль**
- Экскурсія з элементамі анімацыі "Тэатралізаваная сустрэча ў рыцарскіх традыцыях". **15–16 лютага з 12.00.**
 - Канцэртная праграма, прымеркаваная да Дня абаронцаў Айчыны. **22 лютага ў 13.00.**
 - Экспазіцыйны праект "Не пакідай мяне, мой светлы сум" скульптараў Льва і Сяргея Гумілеўскіх. Вялікая выставачная зала. **Да 13 красавіка.**
 - Міжнародны выставачны праект "Castrum doloris. Пахавальныя цырыманіалы нясвіжскага двара". **У складзе пастаяннай экспазіцыі.**
 - Квэст "Палацавыя таямніцы".
 - Виртуальныя выставы: "Шлях да Перамогі. Вызваленне Беларусі", "Пераворныя ў попел. Генацыя беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны", "Нясвіж – здабытак сусветнай культуры", "Разбураны след вайны ў архітэктуры Нясвіжа", "Шэдзёры калекцыі і ўнікальны артэфакты музея-запаведніка «Нясвіж»".
 - Тэматычныя і аглядныя экскурсіі па гісторыка-архітэктурных помніках і ландшафтных парках Нясвіжа.

Аддзел экскурсійнай і інфармацыйнай дзейнасці (г. Нясвіж, вул. Замкавая, 2а)
• Выстава мастакоў Наталлі Разуменка і Алены Карповіч "2 Фарба 2". **Да 16 сакавіка.**

Ратуша
• Часовая экспазіцыя "Рэгенерацыя гістарычнай часткі г. Нясвіж. Эфектыўнае гарадское асяроддзе". **Да 20 лютага.**

Пастаянныя экспазіцыі
• "Гарадское самакіраванне ў Нясвіжы ў XVIII – 1-й палове XIX ст."
• Калекцыя гадзіннікаў XIX–XX стагоддзяў "Культура часу". З фондаў музея-запаведніка.

Мерапрыемствы
• Квэсты: "Безаблічны артэфакт", "Таямніцы страчанай карты", "Карта сямі каралеўстваў", "Музейны дэтэктыў", "Музейнае расследаванне".
• Культурныя мерапрыемствы: "Прыём у княгіні", "Дзень нараджэння ў ратушы" (група да 12 чалавек ад 6 да 11 гадоў).
• Сюэтна-ролевая развівальная праграма "Школа шпіёна" (да 25 чалавек).
• Гульня-знаёмства "Музыка аб музеі" (група да 25 чалавек ад 4 да 7 гадоў).
• Гульнявая праграма "Выкрунтасы" (група да 25 чалавек).

Падрабязнасці па тэлефонах 8 01770 20602, 8 01770 20660 або на сайце niasvizh.by.

УНП 600207920

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"
г. п. Мір, Карэліцкі р-н, Гродзенская вобл.,
тэл.: 8 01596 36290,
8 01596 36270

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Квэст "Белы слон". **15 лютага ў 15.30.**
- Культурная акцыя "Гаворым па-беларуску", прымеркаваная да Міжнароднага дня роднай мовы. **21 лютага.**
- Выстава "Мастак – Кніга – Тэкст". Творы сучасных мастакоў-графікаў з фондаў ДГАММЗ "Востраў-град Свяжыцк". **Да 23 лютага.**
- Тэматычная экскурсія "Падарожжа ў часе". Тэматычная экскурсія для дзяцей малодшага школьнага ўзросту і сямейных груп па папярэдняму запісе. Паўночны корпус. **Кожную суботу і нядзелю.**
- Экспазіцыя "Арсенал: ваенная зброя ў гістарычным кантэксце". Сумесны праект з Гродзенскім дзяржаўным гісторыка-археалагічным музеем. Паўночны корпус. **Да 22 кастрычніка.**
- **Лекцыя-візуалізацыя. Кожную сераду і суботу.**
- Экспазіцыя "Войны XX стагоддзя. Гета ў Мірскім замку".
- Аглядныя і тэматычныя экскурсіі.
- Экскурсіі з элементамі тэатралізацыі для дзяцей і дарослых.
- Экскурсія для дваіх "Інтрыгі Купідона".
- Сямейная квэст-экскурсія "Легенды і паданні Мірскага замка".
- Музейныя заняткі для дзяцей сярэдняга школьнага ўзросту: "Святочнае страва для князя па старадаўнім рэцэпце", "Асаблівае жаночае касцюма XVIII ст.", "Арганізацыя вайскі і вайсковая справа ВКЛ у XVI ст.", "Печы з каробкавай кафлі XVI–XVII стст. у палацы князёў Радзівілаў".

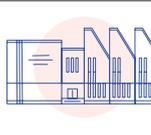
УНП 590201541

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ТЭАТР ІМЯ ЯНКИ КУПАЛЫ
г. Мінск, вул. Энгельса, 7,
тэл.: 8 017 3654237, 8 017 3576627,
пошта: kupalibilet@mail.ru

- Драма "А зоры тут ціхія" (12+). Галоўная сцена. **14 лютага ў 19.00.**
- Канцэрт у цэмеры "Ёсць у мяне толькі ты" (18+). Жывы гук. Імпрэза праводзіцца па вул. Валгаградскай, 35. **14 лютага ў 19.00, 21.00.**
- Містычная легенда пра каханне ў 1-й дзеі "Чорная панна Нясвіжа" (12+). Галоўная сцена. **15 лютага ў 19.00, 23 лютага ў 19.00.**
- Спектакль "Бясконая гісторыя" (16+). Камерная сцена. **16 лютага ў 19.00.**
- Трагікамедыя "Дзядзечкаў сон" (16+). Прэмера. Галоўная сцена. **18 лютага ў 19.00.**
- Камедыя ў 2-х дзеях "Паўлінка" (12+). Галоўная сцена. **19 лютага ў 19.00.**
- Спектакль для дзяцей "Гісторыя шакаладнага дрэва" (0+). Чароўная казка пра двух юных эльфаў. **20 лютага ў 11.30.**
- Музычная камедыя па песе У. Галубка ў 2-х дзеях "Пісарыя імяныні" (16+). Галоўная сцена. **20 лютага ў 19.00.**
- Канцэрт у цэмеры "Вазьмі маё сэрца" (12+). Жывы гук. Імпрэза праводзіцца па вул. Валгаградскай, 35. **21 лютага ў 19.00.**
- Спектакль "Двор майго дзядзінства" (12+). Камерная сцена. **21 лютага ў 19.00.**
- Надзвычайна неверагоднае здарэнне ў 2-х дзеях "Жаніцьба" (12+). Галоўная сцена. **22 лютага ў 19.00.**
- Канцэрт у цэмеры "Настрой і стылі rock" (18+). Жывы гук. Імпрэза праводзіцца па вул. Валгаградскай, 35. **22 лютага ў 19.00.**

УНП 100377901

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ЦЭНТР СУЧАСНЫХ МАСТАЦТВАў РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
г. Мінск, вул. Някрасава, 3,
тэл.: 8 017 2350331,
час працы: серада – нядзеля
з 12.00 да 20.00

- Выстава твораў з фонду НЦСМ "Цёплыя стасункі". **Да 16 лютага.**
- Персанальная выстава Аляксандра Трускоўскага "Неясабістае пытанне". **Да 16 лютага.**
- Персанальная выстава Грэгара Даняляна "Па алеі памяці...". **Да 23 сакавіка.**
- Выстаўка жывальніцы работ Аляксандра Казлоўскага "Вечнае быццё светабудовы". **Да 23 сакавіка.**
- Персанальная выстава Віктара Бутры "Эфект назіральніка". **Да 23 сакавіка.**

УНП 192543414

БЕЛАРУСКИ ДЗЯРЖАўНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ
г. Мінск, пр-т Пераможцаў, 8,
тэл.: 8 017 2030792, 8 029 1440792

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- Часовая экспазіцыя "Рарытэты музея", прысвечаная 80-й гадавіне Вялікай Перамогі.
- Часовая экспазіцыя "Адзінай памяці верныя", прысвечаная 80-годдзю вызвалення Беларусі.

Падрабязнасці ў сацыяльных сетках і на сайце warmuseum.by.

УНП 100235472

Вялікі тэатр Беларусі
аб'яўляе конкурс на замяшчэнне вакантнай пасады па творчай спецыяльнасці "гукаржысьер".
Дадатковая інфармацыя — на сайтах bolshoibelarus.by і gsz.gov.by

УНП 191081322

Карыстаецца стыкерамі ў алайн-ліставанні і хочаце папоўніць сваю калекцыю? Прапануем стыкерпак ад "Культуры"!
Выказаць эмоцыі вам дапамогуць класікі беларускай літаратуры. Выбірайце самую трапную цытату — і здзіўляйце сусамзроўцаў у Telegram!
t.me/kultinfra

КУЛЬТУРА
Сайт: kultura-info.by
E-mail: kim@kultura-info.by

Адрас рэдакцыі: 220013, г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 77, чацвёрты паверх.
Тэлефон: 8 017 2860797. Тэлефон-факс: 8 017 3345741. Бухгалтэрыя: 8 017 3345735. Рэкламны аддзел: 8 017 2860797.
Паліцыйны індэкс: 63875, 638752, 63879.
63872, 638722 (зніжка 15 %).
Комплект (газета "Культура" і часопіс "Мастацтва"): 63874, 638742 (зніжка 10 %).

Набыць газету ў Мінску можна ў крамах "Белдрук" на пр-це Незалежнасці, 48, і Пераможцаў, 5, на вул. Лабанка, 2, Валадарскага, 16, Няміга, 30, Леніна, 18, Максіма Багдановіча (ля прыпынку "Ст. м. «Няміга»"), у падземных пераходах на плошчы Перамогі і станцыі метро "Пятроўшчына".
Падпісана ў друк 13.02.2025 у 16.00. Замова № 273. Наклад 4001.
Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства "Выдавецтва «Беларускі Дом друку»". 220013, г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 79/1. ЛП № 3820000007667 ад 30.04.2004.
© "Культура", 2025.
Рознічны кошт — па дамоўленасці.
* — матэрыял на правах рэкламы.